
Samrådsredogörelse

Dagvattenplan för Danderyds kommun 2021 - 2030

SÅ HÄR HAR SAMRÅD BEDRIVITS

SAMRÅD

Kommunfullmäktige beslutade den 22 oktober 2018 (§ 139) att ge kommunstyrelsen i uppdrag att ta fram förslag till en dagvattenstrategi för Danderyds kommun. Därefter har kommunledningskontoret i samarbete med berörda förvaltningar arbetat fram ett remissförslag.

Kommunstyrelsens arbetsutskott beslutade den 31 maj 2021 (§ 42) att remittera Dagvattenplan för Danderyds kommun med tillhörande kunskapsunderlag och bilagor under perioden 14 juni till och med 30 september 2021.

Anstånd att lämna synpunkter senare än utsatt remisstid har medgetts till de som efterfrågat till och med den 12 oktober 2021. Handlingarna skickades ut via e-post enligt upprättad sändlista. Till externa aktörer skickades missiv med sändlista, vattenplan, kunskapsunderlag, samt bilagor. Till kommunens nämnder skickades samtliga handlingar tillhörande ärendet.

Under remissperioden har förslaget till dagvattenplan för Danderyds kommun 2021 - 2030 med tillhörande handlingar funnits tillgängligt för läsning och nedladdning på www.danderyd.se/vatten. Alla som lever, bor och verkar i Danderyd har välkomnats att lämna förbättringsförslag och synpunkter på remissförslaget.

Information om remissen har spridits via Danderydsaktuellt, nyhet på kommunens webbplats och sociala medier. Frågor kring remissen har besvarats av miljö- och samhällsplanerare och miljösamordnare via telefon, e-post, videolänk samt direktkontakt.

STÄLLNINGSTAGANDE

Kommunledningskontorets bedömning är att förslaget kan ligga till grund för det fortsatta arbetet med Dagvattenplan för Danderyds kommun 2021 - 2030.

Dagvattenplanens syfte är att vara det styrdokument som anger kommunens riktlinjer och ställningstagande för att hantera dagvatten. Dagvattenplanen föreslås ersätta tidigare *Styrdokument för dagvatten* som antogs av kommunfullmäktige 2012-06-11.

Dagvattenplanen ska ge vägledning och stöd till Danderyd kommuns förvaltningar vid hantering av dagvatten i samband med planering, exploatering och förvaltning samt drift och underhåll. Den ska även vara stöd och vägledning för konsulter och övriga verksamma aktörer som väghållare och fastighetsägare inom Danderyds kommun. Dagvattenplanen ska klargöra ansvaret för hanteringen av såväl dagvattnet som för dagvattenanläggningar inom kommunen.

Som underlag till Vattenplan och Dagvattenplan har ett gemensamt kunskapsunderlag tagits fram som visar förutsättningarna för vattenarbetet och även ger en nulägesbeskrivning av vattenstatusen. Parallellt med arbetet med Dagvattenplan har en Vattenplan och en VA-plan arbetats fram, där VA-planen hanteras av Tekniska nämnden.

YTTRANDEN

Totalt har 16 yttranden lämnats in. Inkomna synpunkter redovisas, följt av kommunledningskontorets kommentar.

Yttranden har kommit in från:

STATLIGA OCH REGIONALA ORGAN

1. Länsstyrelsen Stockholm
2. Region Stockholm

KOMMUNALA ORGAN

3. Sollentuna kommun
4. Täby kommun
5. Solna stad

NÄMNDER OCH BOLAG

6. Kultur- och fritidsnämnden
7. Fastighetsnämnden
8. Tekniska nämnden
9. Byggnadsnämnden
10. Miljö- och hälsoskydds nämnden

ORGANISATIONER OCH INTRESSEFÖRENINGAR

11. Föreningen Nora torgs framtid
12. Danderyds Villaägarförening
13. Miljöpartiet de gröna i Danderyd

14. Naturskyddsföreningen i Danderyd
15. Marina läroverket

ÖVRIGA

16. Käppala förbundet

Inkomna synpunkter är sammanställda nedan. I första kolumnen framgår vem som lämnat synpunkter och i den andra finns sammanfattning av inlämnat yttrande. Efter varje yttrande lämnas kommentarer på inkomna synpunkter. Kommentarer är skrivna *kursivt*. Inkomna synpunkter på såväl dagvattenplan och bilagor besvaras. Namn som framkommit i yttranden har tagits bort i sammanställningen och ersatts med "XX", medan titlar kvarstår.

LÄSANVISNING

STATLIGA OCH REGIONALA ORGAN	
<p>1. Länsstyrelsen Stockholm</p>	<p>Remiss om dagvattenplan för Danderyds kommun Beteckning: 101-39951-2021. Er beteckning: KS 2021/0255</p> <p>Sammanfattning Länsstyrelsen lämnar synpunkter på kommunens dagvattenplan avseende dagvattenhantering och koppling till att följa miljö kvalitetsnormer. Under rubriken "Allmänna synpunkter" ges samlade synpunkter på dagvattenplanen ur ett klimatanpassningsperspektiv.</p> <p>Avsnitt 1.1 Övergripande mål En bra och tydlig beskrivande text som anger målet med dagvattenplanen. Länsstyrelsen har en fråga kring ett av de utpekade målen:</p> <p>- Opåverkad grundvattenbildning</p> <p>Ett definierat mål men det beskrivs inte i så stor utsträckning i dagvattenplanen vad det innebär. Är det nybildning av grundvatten i framförallt lokala grundvattenmagasin som avses generellt eller är det kvantitativ status i grundvattenförekomst som avses, alltså upprätthållandet av en balans mellan uttag och nybildning av grundvatten i vattenförekomst? Kommunen kan med fördel utveckla de resonemang kring grundvatten som finns i dagvattenplanen.</p> <p>Avsnitt 4. Utmaningar Även här kan det vara fördelaktigt att ta upp att dagvatten även påverkas av föroreningar i mark och grundvatten från tidigare miljöfarliga verksamheter.</p>

Avsnitt 4.2

Länsstyrelsen anser att "atmosfärisk deposition" är relevant att nämna i relation till flera metaller. Till exempel kvicksilver (Hg) och Bromerade difenyletrar (PBDE) som genom långväga luftburen diffus belastning och atmosfärisk deposition lett till att Vattenmyndigheten bedömt att dessa ämnen leder till att god status inte nås för något vatten nationellt.

Avsnitt 5. Hållbar dagvattenhantering**s.11**

Kommunen beskriver att vid infiltration bör hänsyn tas till dagvattnets föroreningsinnehåll, eventuella markföroreningar och vattenskyddsområden. Länsstyrelsen anser att man här kan tillägga att även grundvattenföroreningar har betydelse och att lokala markförhållanden kan begränsa infiltrationsmöjlighet.

Avsnitt 7. Dagvatten och dagvattenhantering i Danderyd**Tabell 3**

I tabellen bör kommunen redogöra för alla vattenförekomster och alltså även för grundvattenförekomsten Täby-Danderyd.

Avsnitt 9. Dagvattenpolicy**Punkt 10.**

Länsstyrelsen anser att det kan vara fördelaktigare att uttrycka kravet på en viss vattenkvalitet för att följa miljökvalitetsnormer genom att skriva att dagvattenhanteringen ska bidra till att miljökvalitetsnormerna för yt- och grundvatten möjliggörs samt till att statusen på kvalitetsfaktornivå i vattenförekomsten inte försämras.

Avsnitt 10. Riktlinjer för dagvatten

Kommunen skriver om vikten av att minimera uppkomsten av dagvatten genom att maximera andelen genomsläppliga ytor samt genom att eftersträva infiltration. Länsstyrelsen anser att det kan vara fördelaktigt att även här påpeka att det endast är så på platser där det inte förekommer mark eller grundvattenföroreningar.

Avsnitt 10.1. Vid ny- och större ombyggnation

Kommunen skriver att de har riktlinjer där de vill använda sig av en åtgärdsnivå om 20 mm med mer långtgående rening än sedimentation. Åtgärdsnivån ska appliceras på hårdgjorda ytor och vid ny- och större ombyggnation. Kommunen anger flera undantag från regeln vid planläggning. Länsstyrelsen efterfrågar ett tydliggörande i dagvattenplanen om på vilka grunder kommunen har valt åtgärdsnivån och när den ska tillämpas. För att framgångsrikt kunna använda sig av en åtgärdsnivå så behöver den vara underbyggd, motiverad och anpassad till det behov som finns i vattenförekomsterna inom kommunen.

Avsnitt 12. Stadsbyggnadsprocessen

Det är bra att kommunen är tydliga med att det är av stor vikt att planera för dagvatten tidigt och i alla skeden i stadsbyggnadsprocessen för att förbättra statusen på vatten inom kommunen. Länsstyrelsen anser att det är fördelaktigt att förtydliga att det är av vikt för att följa miljökvalitetsnormer (MKN).

Avsnitt 12.2. Översiktsplan

Det är bra att kommunen menar att en grundförutsättning för att uppnå önskat resultat är att dagvattenfrågan får ta plats redan i processens tidiga skeden. Länsstyrelsen föreslår en egen rubrik för MKN och att stycket inte ska ligga under rubriken ”Skyddsområden för vattentäkter”. Efterföljandet av MKN bör vara centralt i dokumentet som en planeringsförutsättning, då det är det som dagvattenhanteringen till stor del syftar till.

Avsnitt 12.3. Detaljplan, under rubrik ”Fastställa behovet av fördröjning av dagvatten”

Länsstyrelsen anser att man utöver maximal hårdgjord yta bör säkerställa dagvattenhanteringen genom att avsätta yta i plankartan samt att se över vilka planbestämmelser som är tillåtliga och kan användas. Boverket har riktlinjer angående vilka planbestämmelser som kan användas, se Formulera planbestämmelser - PBL kunskapsbanken - Boverket.

Under rubrik ”Fastställa behovet av rening av dagvatten”

Enligt vattenförvaltningsförordningen 4 kap, Krav på icke-försämring: ”2 §, Kvalitetskraven för ytvatten och grundvatten ska fastställas så att tillståndet i vattenförekomsterna inte försämras. Förordning (2015:516)”.

Kommunen skriver att för att uppfylla krav från bland annat miljöbalken ska föroreningsbidraget till recipient inte öka vid genomförandet av en detaljplan. Länsstyrelsen vill förtydliga att föroreningsbelastningen inte ska öka på kvalitetsfaktornivå jämfört med vattenförekomstens behov.

Avsnitt 13.3. Dagvattendamm och 13.4. Våtmark

Kommunen skriver att generellt bör in- och utlopp i en damm placeras så långt ifrån varandra som möjligt. Länsstyrelsen anser att det kan vara av värde att förklara påverkan på hur effektiv sedimentation som uppnås. Kommunen kan med fördel även reflektera kring behov av bräddavlopp för att inte spola ur sedimenterat material vid stora flöden.

Avsnitt 13.7. Vegetationsklädda tak

Kommunen skriver att näringsläckaget kan minskas om mindre näringskrävande växter väljs samt om tillförseln av gödningsmedel hålls nere. Länsstyrelsen vill påpeka att vilka växter som kan väljas beror till stor del på tjockleken på substratet.

Avsnitt 13.8. Infiltration i grönyta

Kommunen skriver att rening kan ske av både partikelbundna föroreningar samt en del lösta föroreningar. Växtligheten på gräsyten bidrar även till rening av näringsämnen via upptag. Länsstyrelsen påpekar att för att åstadkomma rening genom växtupptag så behöver växterna avlägsnas i skötsel/driften.

Allmänna synpunkter

Dagvattenplanen redogör för att ett förvaltningsövergripande samarbete är viktigt inom kommunen och det är bra. Länsstyrelsen ser att kommunen gärna kan beskriva mer vad ett samarbete med grannkommuner kan innebära i olika frågor, då kommunen delar vattenfrågorna med grannkommuner i

	<p>samma avrinningsområden, t ex vid framtagande av lokala åtgärdsprogram (LÅP).</p> <p>Informationen om grundvattenförekomsten Täby-Danderyd, dess status, MKN och påverkan är knapphändigt beskriven i dagvattenplanen. Länsstyrelsen ser gärna att kommunen utvecklar sitt resonemang kring den.</p> <p>Bilaga 1 till dagvattenplanen – Ansvarsmatris Bra med ansvarsfördelning/matris vad gäller drift och underhåll. Finns det även en åtgärdsplan för kommunens dagvattenanläggningar så tas den med fördel upp i dokumentet.</p> <p>Inkluderas en kontroll av dagvattenanläggningarnas fortlevnad och/ funktion över tid i det ansvar som Bygglov har eller det ansvar som Miljö och tillsyn har? Var ansvaret ligger var något otydligt i matrisen.</p> <p>s 2, Plan och exploatering, i kolumn Generellt: Länsstyrelsen ser att det kan vara fördelaktigt att ange efterföljande av MKN som syfte och att dagvattenhantering och skyfallshantering är de medel man använder för att uppnå syftet.</p> <p>SYNPUNKTER PÅ DANDERYDS DAGVATTENPLAN UR ETT KLIMATANPASSNINGSPERSPEKTIV</p> <p>Det är positivt att planen tydligt behandlar den utmaning som klimatförändringarna innebär för hanteringen av dagvatten och bl.a. använder sig av länsstyrelsens rekommendationer för hantering av översvämning av skyfall.</p> <p>Det är vidare positivt att man tydligt eftersträvar en hållbar dagvattenhantering som bl.a. förebygger uppkomsten av ytavrinning i bebyggda miljöer och fördröjer dagvattnet så nära källan som möjligt. Naturbaserade lösningar som till exempel gröna tak, öppna dagvattendammar eller parkmark föreslås nyttjas för att hantera dagvatten. Det är också positivt att planen tagits fram i ett förvaltningsövergripande samarbete och att det finns en Ansvarsmatris.</p> <p>Det hade dock varit värdefullt om dagvattenplanen i större utsträckning innehållit förslag på åtgärder för att minska risken för översvämning till följd av skyfall i <i>befintlig miljö</i>. I det avsnitt som tar upp punkter som ska följas för att uppnå en hållbar dagvattenhantering för befintliga ytor och vägar (10.3) saknas skrivningar om klimatanpassning av befintlig miljö. Det finns heller inga initiativ som specifikt ska bemöta detta, varken i form av konkreta åtgärder eller t.ex. i form av utredningar av behov på området.</p> <p>De som medverkat i beslutet Beslutet har fattats av miljödirektör XX, med enhetschef XX som medverkande och med handläggare XX som föredragande.</p>
<p>Kommentar Länsstyrelsen Stockholm</p>	<p>Länsstyrelsen har en fråga kring ett av de utpekade målen: - Opåverkad grundvattenbildning</p> <p>Ett definierat mål men det beskrivs inte i så stor utsträckning i dagvattenplanen vad det innebär. Är det nybildning av grundvatten i</p>

framförallt lokala grundvattenmagasin som avses generellt eller är det kvantitativ status i grundvattenförekomst som avses, alltså upprätthållandet av en balans mellan uttag och nybildning av grundvatten i vattenförekomst? Kommunen kan med fördel utveckla de resonemang kring grundvatten som finns i dagvattenplanen.

Svar Danderyds kommun:

Syftet är att upprätthålla en balans mellan uttag och nybildning av grundvatten. De övergripande målen beskrivs mer ingående under avsnitt 8 i där ett förtydligande görs.

Länsstyrelsen informerar att i avsnitt 4. Utmaningar kan det vara fördelaktigt att ta upp att dagvatten även påverkas av föroreningar i mark och grundvatten från tidigare miljöfarliga verksamheter.

Svar Danderyds kommun:

Danderyd tackar för Länsstyrelsens inspel och avser att lägga in en mening om att dagvatten påverkas av eventuella mark- och grundvattenföroreningar, all mark inte bör infiltreras. Detta arbetas in i Dagvattenplanen.

Länsstyrelsen anser (avsnitt 4.2) att "atmosfärisk deposition" är relevant att nämna i relation till flera metaller. Till exempel kvicksilver (Hg) och Bromerade difenyletrar (PBDE) som genom långväga luftburen diffus belastning och atmosfärisk deposition lett till att Vattenmyndigheten bedömt att dessa ämnen leder till att god status inte nås för något vatten nationellt.

Svar Danderyds kommun:

Danderyd tackar för Länsstyrelsens synpunkter och lägger till detta i tabell 2 i Dagvattenplanen.

Kommunen beskriver att vid infiltration bör hänsyn tas till dagvattnets föroreningsinnehåll, eventuella markföroreningar och vattenskyddsområden. Länsstyrelsen anser att man här kan tillägga på sidan 11 att även grundvattenföroreningar har betydelse och att lokala markförhållanden kan begränsa infiltrationsmöjlighet.

Svar Danderyds kommun:

Danderyd tackar för Länsstyrelsens inspel och förtydligar detta i Dagvattenplanen.

Länsstyrelsen skriver om (Avsnitt 7. Dagvatten och dagvattenhantering i Danderyd Tabell 3). I tabellen bör kommunen redogöra för alla vattenförekomster och alltså även för grundvattenförekomsten Täby-Danderyd.

Svar Danderyds kommun:

Danderyd tackar för att Länsstyrelsen uppmärksammade detta och kompletterar Dagvattenplanen med detta.

Länsstyrelsen anser att (Avsnitt 9. Dagvattenpolicy

Punkt 10.) att det kan vara fördelaktigare att uttrycka kravet på en viss vattenkvalitet för att följa miljökvalitetsnormer genom att skriva att dagvattenhanteringen ska bidra till att miljökvalitetsnormerna för yt- och grundvatten möjliggörs samt till att statusen på kvalitetsfaktornivå i vattenförekomsten inte försämras.

Svar Danderyds kommun:

Danderyd tackar för Länsstyrelsens inspel och avser att förtydliga detta i dagvattenpolicyn.

Länsstyrelsen anser att ett tillägg i avsnitt 10. Riktlinjer för dagvatten Kommunen skriver om vikten av att minimera uppkomsten av dagvatten genom att maximera andelen genomsläppliga ytor samt genom att eftersträva infiltration. Länsstyrelsen anser att det kan vara fördelaktigt att även här påpeka att det endast är så på platser där det inte förekommer mark eller grundvattenföreningar.

Svar Danderyds kommun:

Danderyd tackar för Länsstyrelsens synpunkter och förtydligar detta i Dagvattenplanen.

Länsstyrelsen skriver att ett tydliggörande bör göras i avsnitt 10.1. Vid ny- och större ombyggnation. Kommunen skriver att de har riktlinjer där de vill använda sig av en åtgärdsnivå om 20 mm med mer långtgående rening än sedimentation. Åtgärdsnivån ska appliceras på hårdgjorda ytor och vid ny- och större ombyggnation. Kommunen anger flera undantag från regeln vid planläggning. Länsstyrelsen efterfrågar ett tydliggörande i dagvattenplanen om på vilka grunder kommunen har valt åtgärdsnivån och när den ska tillämpas. För att framgångsrikt kunna använda sig av en åtgärdsnivå så behöver den vara underbyggd, motiverad och anpassad till det behov som finns i vattenförekomsterna inom kommunen.

Svar Danderyds kommun:

Danderyd tackar Länsstyrelsen för synpunkten, kommunens bedömning är att dagvattenplanens grunder och undantag är motiverade.

Länsstyrelsen skriver att (avsnitt 12. Stadsbyggnadsprocessen det är bra att kommunen är tydliga med att det är av stor vikt att planera för dagvatten tidigt och i alla skeden i stadsbyggnadsprocessen för att förbättra statusen på vatten inom kommunen. Länsstyrelsen anser att det är fördelaktigt att förtydliga att det är av vikt för att följa miljökvalitetsnormer (MKN).

Svar Danderyds kommun:

Danderyd tackar för Länsstyrelsens inspel och förtydligar detta i Dagvattenplanen.

Länsstyrelsen skriver att (avsnitt 12.2 översiktsplan) det är bra att kommunen menar att en grundförutsättning för att uppnå önskat resultat är att dagvattenfrågan får ta plats redan i processens tidiga skeden.

Länsstyrelsen föreslår en egen rubrik för MKN och att stycket inte ska ligga under rubriken ” Skyddsområden för vattentäkter”. Efterföljandet av MKN

bör vara centralt i dokumentet som en planeringsförutsättning, då det är det som dagvattenhanteringen till stor del syftar till.

Svar Danderyds kommun:

Danderyd tackar för Länsstyrelsens inspel och korrigerar detta i Dagvattenplanen.

Länsstyrelsen anser att i avsnitt (Avsnitt 12.3. Detaljplan, under rubrik ”Fastställa behovet av fördröjning av dagvatten”) att utöver maximal hårdgjord yta bör säkerställa dagvattenhanteringen genom att avsätta yta i plankartan samt att se över vilka planbestämmelser som är tillåtliga och kan användas. Boverket har riktlinjer angående vilka planbestämmelser som kan användas, se Formulera planbestämmelser - PBL kunskapsbanken - Boverket.

Svar Danderyds kommun:

Danderyd tackar för inspelet och förtydligar detta samt att Boverket har riktlinjer gällande detta i inledningen under avsnitt 12.3 Detaljplan i Dagvattenplanen.

Under rubrik ”Fastställa behovet av rening av dagvatten”

Enligt vattenförvaltningsförordningen 4 kap, Krav på icke-försämring: ”2 §, Kvalitetskraven för ytvatten och grundvatten ska fastställas så att tillståndet i vattenförekomsterna inte försämras. Förordning (2015:516)”. Kommunen skriver att för att uppfylla krav från bland annat miljöbalken ska föroreningsbidraget till recipient inte öka vid genomförandet av en detaljplan. Länsstyrelsen vill förtydliga att föroreningsbelastningen inte ska öka på kvalitetsfaktornivå jämfört med vattenförekomstens behov.

Svar Danderyds kommun:

Danderyd tackar för Länsstyrelsens inspel och förtydligar detta i Dagvattenplanen.

Avsnitt 13.3. Dagvattendamm och 13.4. Våtmark

Kommunen skriver att generellt bör in- och utlopp i en damm placeras så långt ifrån varandra som möjligt. Länsstyrelsen anser att det kan vara av värde att förklara påverkan på hur effektiv sedimentation som uppnås. Kommunen kan med fördel även reflektera kring behov av bräddavlopp för att inte spola ur sedimenterat material vid stora flöden.

Svar Danderyds kommun:

Danderyd tackar för Länsstyrelsens inspel och tar med sig frågan till framtida dimensioneringar och projekteringar av dagvattendammar samt våtmarker. Då varje anläggning beskrivs översiktligt och då flertalet andra faktorer även påverkar effekten och kapaciteten i en reningsanläggning, görs ingen korrigerande i Dagvattenplanen.

Avsnitt 13.7. Vegetationsklädda tak

Kommunen skriver att näringsläckaget kan minskas om mindre näringskrävande växter väljs samt om tillförseln av gödningsmedel hålls nere. Länsstyrelsen vill påpeka att vilka växter som kan väljas beror till stor del på tjockleken på substratet.

Svar Danderyds kommun:

	<p><i>Danderyd tackar för Länsstyrelsens inspel och tar med sig frågan till framtida dimensioneringar och projekteringar av vegetationsklädda tak. Då varje anläggning beskrivs översiktligt och då flertalet andra faktorer även påverkar effekten och kapaciteten i en reningsanläggning, avser Danderyd inte att lägga till detta i Dagvattenplanen.</i></p> <p>Avsnitt 13.8. Infiltration i grönyta Kommunen skriver att rening kan ske av både partikelbundna föroreningar samt en del lösta föroreningar. Växtligheten på gräsytan bidrar även till rening av näringsämnen via upptag. Länsstyrelsen påpekar att för att åstadkomma rening genom växtupptag så behöver växterna avlägsnas i skötseln/driften.</p> <p><i>Svar Danderyds kommun:</i> <i>Danderyd tackar för Länsstyrelsens synpunkter och gör en generell komplettering av detta i inledningen under avsnitt 13 i Dagvattenplanen då det gäller för flertalet blå-gröna dagvattenanläggningar.</i></p>
<p>2. Region Stockholm</p>	<p>§ 139 Yttrande över Dagvattenplan för Danderyds kommun TRN 2021-0158</p> <p>Tillväxt- och regionplanenämnden beslutar följande.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Regiondirektörens tjänsteutlåtande utgör Region Stockholms yttrande över förslag till Dagvattenplan för Danderyds kommun. 2. Paragrafen justeras omedelbart. <p>Sammanfattning Danderyds kommun har genom remiss bjudit in Region Stockholm att lämna synpunkter på förslag till dagvattenplan för Danderyds kommun. Förslaget redogör för kommunens riktlinjer och ställningstagande för att på ett långsiktigt och hållbart sätt hantera dagvatten i kommunen. Det är vägledande och innehåller således inga planerade åtgärder.</p> <p>Region Stockholm ser positivt på kommunens förslag till dagvattenplan och anser att den går i linje med principerna för hållbar dagvattenhantering i den regionala utvecklingsplanen för Stockholm (RUFSS 2050). Region Stockholm menar att planen med fördel kan kompletteras med en tydligare bild av hur den förhåller sig till kommunens övriga styrdokument, till exempel klimatanpassningsplan och vattenplan, vars syfte och mål den i stora drag delar. Vidare ser Region Stockholm att planen saknar ett regionalt och mellankommunalt perspektiv, och skulle i detta avseende stärkas av en kompletterande beskrivning gällande hur dagvattensituationen påverkar, påverkas och hanteras med intilliggande kommuner.</p> <p>Region Stockholm ser också att dagvattenplanen med fördel kan kompletteras med en kartläggande sårbarhetsanalys där risker kopplade till</p>

dagvatten och dess inverkan på samhällsfunktioner åskådliggörs. Detta skulle kunna påvisa sårbarheten för flera regionalt viktiga funktioner, där Region Stockholm tidigt behöver involveras i dialog vid eventuella åtgärder som planeras genomföras.

Bakgrund

Danderyds kommun har genom remiss bjudit in Region Stockholm att lämna synpunkter på förslag till ny dagvattenplan för Danderyds kommun. Region Stockholm svarar genom tillväxt- och regionplanenämnden. Dagvattenplan för Danderyds kommun syftar till att vara det styrdokument som anger kommunens riktlinjer och ställningstagande för att på ett långsiktigt och hållbart sätt hantera dagvatten i kommunen. Planen innehåller inte några planerade åtgärder, utan ska användas vid ny- och ombyggnation samt som vägledning i samband med planering, exploatering, drift och underhåll. Dagvattenplanen ersätter kommunens tidigare Styrdokument för dagvatten (2012).

Region Stockholms yttrande

Region Stockholms yttrande genom tillväxt- och regionplanenämnden utgår från ett regionalt utvecklingsperspektiv.

Region Stockholm anser att dagvattenplanen ger kommunen goda förutsättningar att arbeta långsiktigt och strategiskt med en hållbar dagvattenhantering. Region Stockholm bedömer att planförslaget principer för hållbar dagvattenhantering ligger i linje med RUF5 2050. Dagvattenplanen är både omfattande och ambitiös, med en tydlig beskrivning av dagvattenrelaterade utmaningar och risker, samt konkreta riktlinjer för att nå planens mål. De övergripande målen är breda och omfattar såväl vattenkvalitet och grönska, som klimatanpassning och reducering av risker.

Region Stockholm ser att planen skulle kunna förtydligas i hur den som styrdokument förhåller sig till kommunens översiktsplan, klimatanpassningsplan, vattenplan och VA-plan, vars syfte och mål den i stora drag delar.

Det är viktigt att nya bostäder och lokaler byggs i närheten av de försörjningssystem och resurser som redan finns, och således att dagvattenplanering kopplas till kommunens fysiska planering. Region Stockholm ser positivt på att kommunen beskriver de potentiella konsekvenserna av att Danderyd förväntas växa, och att fler bostäder och infrastruktur sannolikt kommer tillkomma som tar grönytor i anspråk och påverkar dagvattensituationen.

Region Stockholm saknar en beskrivning av utvecklingen i ett regionalt perspektiv och hur utvecklingen förhåller sig till och påverkar intilliggande kommuner, vars utveckling också i sin tur kan påverka dagvattenfrågan i Danderyds kommun. Region Stockholm ser, liksom kommunen, att dagvatten och skyfall varken följer ansvarsgränser, plangränser eller andra geografiska gränser. Det är positivt att planen belyser den samverkan som krävs för att uppnå bästa resultat och att förslaget tagits fram genom ett förvaltningsövergripande samarbete inom Danderyds kommun. Region Stockholm ser att ett mellankommunalt samarbete är av stor vikt i frågan, och ser att planen behöver kompletteras med hur frågan hanteras tillsammans med intilliggande kommuner samt de kommuner som delar

	<p>avrinningsområde.</p> <p>Region Stockholm ser att dagvattenplanen med fördel kan kompletteras med en kartläggning och sårbarhetsanalys över områden i kommunen som ur ett dagvattenperspektiv utgör en risk för samhällsfunktioner vid extrema regn och översvämning. I Danderyds kommun finns flera funktioner som är av stor regional betydelse, som Danderyds sjukhus och infrastruktur för kollektivtrafik. Region Stockholm vill framhålla att dessa är känsliga för skyfall och översvämningar. Vid eventuella dagvattenrelaterade åtgärder som kan påverka dessa förutsätter Region Stockholm att en tidig dialog förs med Region Stockholm genom Locum respektive trafikförvaltningen.</p> <p>Därtill vill Region Stockholm framhålla att Bilaga 1 till Kunskapsunderlag – Föreningensbelastning skulle gynnas av att uppdateras.</p> <p>Ekonomiska konsekvenser Beslutet bedöms inte medföra några ekonomiska konsekvenser för Region Stockholm.</p> <p>XX Regiondirektör XX Utvecklingsdirektör</p>
<p>Kommentar</p> <p>Region Stockholm</p>	<p>Region Stockholm framhåller att planen med fördel kan kompletteras med en tydligare bild av hur den förhåller sig till kommunens övriga styrdokument, till exempel klimatanpassningsplan och vattenplan, vars syfte och mål den i stora drag delar.</p> <p><i>Svar Danderyds kommun:</i> <i>Kopplingen mellan de olika styrdokumenterna står beskrivet i Kunskapsunderlaget. Dagvattenplanen kompletteras i inledningen med en tydligare beskrivning kring detta.</i></p> <p>Region Stockholm skriver att planen saknar ett regionalt och mellankommunalt perspektiv, och skulle i detta avseende stärkas av en kompletterande beskrivning gällande hur dagvattensituationen påverkar, påverkas och hanteras med intilliggande kommuner.</p> <p><i>Svar Danderyds kommun:</i> <i>Samarbeten med närliggande kommuner uppmuntras och beskrivs närmare i Vattenplanen.</i></p> <p>Region Stockholm ser också att dagvattenplanen med fördel kan kompletteras med en kartläggande sårbarhetsanalys där risker kopplade till dagvatten och dess inverkan på samhällsfunktioner åskådliggörs. Detta skulle kunna påvisa sårbarheten för flera regionalt viktiga funktioner, där Region Stockholm tidigt behöver involveras i dialog vid eventuella åtgärder som planeras genomföras.</p> <p><i>Svar Danderyds kommun:</i> <i>De frågor som berör hälsa, risk och sårbarhet hanteras i den klimatanpassningsplan som kommunen håller på att arbeta fram.</i></p>

	<p>Region Stockholm framhåller att Bilaga 1 till Kunskapsunderlag – Föreningensbelastning skulle gynnas av att uppdateras.</p> <p><i>Svar Danderyds kommun:</i> Danderyd tackar för Region Stockholms inspel och håller med om att föreningensbelastningen inom kommunen behöver uppdateras. En av åtgärderna som tagits fram, åtgärd nr 50, går ut på att dessa beräkningar ska uppdateras för hela kommunen.</p>
<p>3. Sollentuna kommun</p>	<p>§ 167/2021 Dnr 2021/0261 KS-2 Diarietkod: 432 Remissvar på dagvattenplan för Danderyds kommun</p> <p>I ärendet föreligger tjänsteutlåtande 2021-08-24 från kommunledningskontoret.</p> <p>Sammanfattning Danderyds kommun har bjudit in kommunen att lämna synpunkter på Danderyds föreslagna dagvattenplan. Sollentuna välkomnar och ser positivt på Danderyds föreslagna dagvattenplan.</p> <p>Kommunstyrelsens beslut Kommunstyrelsen antar bilaga till § 167 som kommunens svar på Danderyds remiss av dagvattenplan.</p> <p>SOLLENTUNAS SYNPUNKTER PÅ DANDERYDS FÖRSLAG TILL DAGVATTENPLAN (KS 2021/0255). Sollentuna kommun ser mycket positivt på att Danderyd tagit fram en dagvattenplan. Dagvattenplanen bedöms kunna fungera som en bra guide för Danderyds medarbetare i det fortsatta arbetet med att effektivisera och förbättra dagvattenhanteringen i kommunen. Vi välkomnar även att man i samband med antagande av dagvattenplanen kommer införa 20 mm fördröjningskrav med rening och avvattning över minst 12 timmar från reducerade ytor, på samma sätt som Sollentuna (med fler kommuner), vid ny och större ombyggnation. Gemensamma förhållningssätt inom regionen skapar tydliga kravställningar mot entreprenörer som verkar i flera kommuner.</p> <p>Eftersom dagvattenplanen i övrigt inte innehåller några konkreta aspekter som påverkar Sollentuna kommun har vi inga ytterligare synpunkter på materialet.</p>
<p>Kommentar Sollentuna kommun</p>	<p><i>Svar Danderyds kommun:</i> Danderyd tackar för inkommit remissvar från Sollentuna kommun.</p>
<p>4. Täby kommun</p>	<p>§ 121 Vattenplan respektive Dagvattenplan för Danderyds kommun (Dnr KS 2021/221-36)</p>

Synpunkter på Vattenplan respektive Dagvattenplan för Danderyds kommun

Täby kommun vill framföra att remissversionen av Vattenplan respektive Dagvattenplan för Danderyds kommun, inklusive tillhörande bilagor, saknar en beskrivning av att dagvattnet från Enebyberg i Danderyd avleds via Täby kommun till en utsläppspunkt i Stora Värtan, belägen inom Täby kommun. Danderyds kommun bör därför vid planeringen av dagvattenhanteringen i Enebyberg även beakta Täby kommuns dagvattenstrategi.

Täby kommun anser att ett utökat samarbete med Danderyds kommun är en förutsättning för att åstadkomma god status i gemensamma vattenförekomster och ser fram emot ett utökat samarbete.

Stadsbyggnadsnämnden har behandlat ärendet vid sitt sammanträde den 24 augusti 2021, § 101.

Kommunstyrelsens beslut

Kommunstyrelsen beslutar att överlämna yttrande daterat den 9 juli 2021 till Danderyds kommun som svar på remissen *Vattenplan för Danderyds kommun* respektive *Dagvattenplan för Danderyds kommun*.

Tjänsteutlåtande

Sammanfattning

Täby kommun vill framföra att remissversionen av Vattenplan respektive Dagvattenplan för Danderyds kommun, inklusive tillhörande bilagor, saknar en beskrivning av att dagvattnet från Enebyberg i Danderyd avleds via Täby kommun till en utsläppspunkt i Stora Värtan, belägen inom Täby kommun.

Täby kommun anser att ett utökat samarbete med Danderyds kommun är en förutsättning för att åstadkomma god status i gemensamma vattenförekomster och ser fram emot ett utökat samarbete.

Synpunkter

Täby kommun har valt att framföra synpunkter på Vattenplanen respektive Dagvattenplanen i ett gemensamt yttrande.

Dagvatten från Enebyberg

Täby kommun vill framföra att remissversionen, inklusive tillhörande bilagor, saknar en beskrivning av att dagvattnet från Enebyberg avleds via Täby kommun till en utsläppspunkt i Stora Värtan, belägen inom Täby kommun. Utsläppspunkten ligger söder om Viggbyholms småbåtshamn. Denna avledning är dels reglerad via avtal som tecknades mellan Täby och Danderyds kommuner 1971 och 1974. Till grund för avtalet och reglering av anläggningskostnaderna låg en PM angående kostnadsfördelning mellan kommunerna. 1974 träffades ytterligare ett avtal om att Täby bland annat skulle ta emot dagvatten från Danderyd i ytterligare en punkt i Enebyberg.

Eventuella drift- och underhållsarbeten för dessa ska enligt grundavtal ombesörjas av Täby. Kostnaderna ska redovisas och godkännas av Danderyd

	<p>och ska enligt avtalet fördelas enligt samma grunder som gällde för kapitalkostnaderna. Vid om- eller tillbyggnad, som inte är av underhållskaraktär, ska Danderyd bidra till kostnaderna enligt samma principer som legat till grund för beräkningen av Danderyds bidrag till anläggnings- och utredningskostnaderna.</p> <p>I ”Kunskapsunderlag för Danderyds kommuns Vattenplan och Dagvattenplan” finns i tabell 12 samt i bilaga 1 en sammanställning av föroreningsberäkning med hjälp av StormTac. Där framgår att av de föroreningsmängder som dagvattnet i Danderyd alstrar avleds de största mängderna avseende kväve och fosfor till Stora Värtan i Täby. Dagvatten från delar av Enebyberg i Danderyd kommer dock att tas omhand i Täby kommuns planerade dagvattenreningsanläggning i parkområde norr om Enhagsvägen. Täby kommun anser att detta bör framgå i avsnittet om samverkan över kommungränserna samt att det ska beaktas i den fortsatta planeringen för dagvattenhantering i Enebyberg.</p> <p>Vattenförekomster</p> <p>Täby och Danderyd delar ytvattenförekomsten Stora Värtan tillsammans med flera andra kommuner. Täby och Danderyd är idag involverade i olika typer av vattensamverkan med grannkommuner, dock finns ingen samverkan mellan Täby och Danderyds kommun gällande gemensamma ytvattenfrågor. Täby kommun önskar och ser fram emot ett utökat samarbete med Danderyds kommun för att tillsammans nå och bibehålla god ytvattenstatus i Stora Värtan. I ett sådant arbete skulle med fördel även de andra kommunerna ingå som delar ytvattenförekomsten.</p> <p>Täby och Danderyd delar också grundvattenförekomsten Täby-Danderyd. För att få bättre uppgifter kring förekomstens status och åtgärdsbehov skulle en samverkan vara lämpligt även för denna vattenförekomst. Initialt skulle ett gemensamt miljöövervakningsprogram kunna tas fram och genomföras</p>
<p>Kommentar</p> <p>Täby kommun</p>	<p>Täby kommun framför att Dagvattenplan för Danderyds kommun, inklusive tillhörande bilagor, saknar en beskrivning av att dagvattnet från Enebyberg i Danderyd avleds via Täby kommun till en utsläppspunkt i Stora Värtan, belägen inom Täby kommun. Danderyds kommun bör därför vid planeringen av dagvattenhanteringen i Enebyberg även beakta Täby kommuns dagvattenstrategi.</p> <p><i>Svar Danderyds kommun:</i></p> <p><i>Danderyd tackar för skarpsynthet och gör redaktionella korrigeringar och tillägg av informationen i dokumentet.</i></p> <p><i>Danderyds kommun ser positivt på samverkan över kommungränserna för att för att nå miljö kvalitetsnormerna genom bland annat att ha en fortsatt dialog och samarbete med Täby kommun om dagvattenhantering från Enebyberg.</i></p> <p>Täby och Danderyd delar ytvattenförekomsten Stora Värtan tillsammans med flera andra kommuner. Täby och Danderyd är idag involverade i olika typer av vattensamverkan med grannkommuner, dock finns ingen samverkan mellan Täby och Danderyds kommun gällande gemensamma ytvattenfrågor. Täby kommun önskar och ser fram emot ett utökat samarbete med Danderyds kommun för att tillsammans nå och bibehålla god ytvattenstatus i Stora</p>

	<p>Värtan. I ett sådant arbete skulle med fördel även de andra kommunerna ingå som delar ytvattenförekomsten.</p> <p><i>Danderyds kommun ser positivt på samverkan över kommungränserna för att gemensamt arbeta för att nå miljö kvalitetsnormerna och andra vattenmål. Ett aktivt framtagande av ett lokalt åtgärdsprogram för stora Värtan (åtgärd 17) är en prioriterad åtgärd för Danderyds kommun.</i></p> <p>Täby kommun skriver att Täby och Danderyd delar grundvattenförekomsten Täby-Danderyd. För att få bättre uppgifter kring förekomstens status och åtgärdsbehov skulle en samverkan vara lämpligt även för denna vattenförekomst. Initialt skulle ett gemensamt miljöövervakningsprogram kunna tas fram och genomföras</p> <p><i>Svar Danderyds kommun:</i></p> <p><i>Danderyds kommun ser positivt på förslag till mellankommunal samverkan i grundvattenförekomsten Täby-Danderyd, och kompletterar planen med denna åtgärd.</i></p>
<p>5. Solna Stad</p>	<p>§ 151</p> <p>Yttrande över remiss avseende Vattenplan och Dagvattenplan för Danderyds kommun (KS/2021:129)</p> <p>Beslut</p> <p>Kommunstyrelsen beslutar att som eget yttrande översända stadsledningsförvaltningens tjänsteskrivelse med miljö- och hälsoskyddsnämndens, tekniska nämndens och Solna Vattens synpunkter bilagda.</p> <p>Sammanfattning</p> <p>Stadsledningsförvaltningen konstaterar att den föreslagna dagvattenplanen sammantaget med Danderyds redan antagna dagvattenpolicy utgör en bra grund för kommunens fortsatta arbete med dagvattenfrågorna.</p> <p>Vidare kan stadsledningsförvaltningen konstatera att den föreslagna vattenplanen innehåller konkreta mål och åtgärder för att uppnå god vattenstatus. Däremot redovisar vattenplanen en intern belastning på 4 procent för Edsviken. I det kommungemensamma arbetet med ett lokalt åtgärdsprogram för Edsviken anges dock att den interna belastningen är 12 procent och att den största belastningen kommer från vattenutbytet med Lilla Värtan. I vattenplanen nämns att den inte kommer redovisa åtgärder som behandling av sediment. Förvaltningen anser att det är olyckligt då en fällning är en viktig åtgärd för att komma till rätta med fosfor-belastningen i Edsviken. Det förutsätts att Danderyd kommer ta sin del av denna viktiga åtgärd och det bör finnas med och redovisas i vattenplanen.</p> <p>Vattenplanen beskriver flera dagvattenåtgärder som ska rena vägdagvatten från E18, vilket är Trafikverkets ansvar. Stadsledningsförvaltningen delar uppfattningen att det behövs rening av dagvatten från E18 och Solna kommer primärt att använda tillsynsverksamheten som ett medel för att få Trafikverket att uppnå resultat. Solna ser gärna att kommunerna gemensamt kan ställa krav på Trafikverkets bristfälliga hantering av dagvatten från E18.</p>

Stadsledningsförvaltningen hänvisar i övrigt till synpunkterna från miljö- och Hälsoskyddsnämnden, tekniska nämnden och Solna Vatten, som biläggs tjänsteskrivelsen.

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande

Svar på remiss från Danderyds kommun om Dagvattenplan och Vattenplan

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslås att som eget yttrande översända stadsledningsförvaltningens tjänsteskrivelse med miljö- och hälsoskyddsnämndens, tekniska nämndens och Solna Vattens synpunkter bilagda.

Sammanfattning

Stadsledningsförvaltningen konstaterar att den föreslagna dagvattenplanen sammantaget med Danderyds redan antagna dagvattenpolicy utgör en bra grund för kommunens fortsatta arbete med dagvattenfrågorna.

Vidare kan stadsledningsförvaltningen konstatera att den föreslagna vattenplanen innehåller konkreta mål och åtgärder för att uppnå god vattenstatus. Däremot redovisar vattenplanen en intern belastning på 4 procent för Edsviken. I det kommungemensamma arbetet med ett lokalt åtgärdsprogram för Edsviken anges dock att den interna belastningen är 12 procent och att den största belastningen kommer från vattenutbytet med Lilla Värtan. I vattenplanen nämns att den inte kommer redovisa åtgärder som behandling av sediment. Förvaltningen anser att det är olyckligt då en fällning är en viktig åtgärd för att komma till rätta med fosfor-belastningen i Edsviken. Det förutsätts att Danderyd kommer ta sin del av denna viktiga åtgärd och det bör finnas med och redovisas i vattenplanen.

Vattenplanen beskriver flera dagvattenåtgärder som ska rena vägdagvatten från E18, vilket är Trafikverkets ansvar. Stadsledningsförvaltningen delar uppfattningen att det behövs rening av dagvatten från E18 och Solna kommer primärt att använda tillsynsverksamheten som ett medel för att få Trafikverket att uppnå resultat. Solna ser gärna att kommunerna gemensamt kan ställa krav på Trafikverkets bristfälliga hantering av dagvatten från E18.

Stadsledningsförvaltningen hänvisar i övrigt till synpunkterna från miljö- och Hälsoskyddsnämnden, tekniska nämnden och Solna Vatten, som biläggs tjänsteskrivelsen.

XX
Förvaltningschef
XX
Avdelningschef

§ 40 Yttrande Danderyds vattenplan samt dagvattenplan (Miljö- och hälsoskyddsnämnden MHN/2021:35)

Beslut

Miljö- och hälsoskyddsnämnden antar förvaltningens tjänsteskrivelse, med nedanstående ändringar, som sitt eget yttrande och överlämnar det till kommunstyrelsen.

- Lydelsen av den sista meningen i första punkten under sammanfattningen i tjänsteskrivelsen ändras från ”Den bilden får man inte av Danderyds vattenplan och Solna oroar sig därmed för att Danderyd inte kommer att bidra till den redan planerade fällningen.” till ”Den bilden får man inte av Danderyds vattenplan. Solna utgår från att Danderyd som planerat kommer att bidra till den planerade fällningen.”
- Lydelsen av den sista meningen i andra punkten under sammanfattningen i tjänsteskrivelsen ändras från ”Det kan vara bra att överväga och kanske kan kommunerna då gemensamt ställa krav på Trafikverkets bristfälliga hantering av dagvatten från E18.” till ”Solna föreslår att kommunerna gemensamt ställer krav på Trafikverkets hantering av dagvatten från E18.”

Sammanfattning

Miljöövervakningsenheten (MÖ) har gått igenom Danderyds vattenplan samt dagvattenplan. Genomläsningen har främst fokuserat på vattenplanen och Edsviken och Lilla Värtan vilka är de ytvatten som Solna delar med Danderyd.

MÖ anser att Danderyds vattenplan generellt är mycket bra och väl genomarbetad. Styrkan ligger i att Danderyd har ett förslag på ansvarsfördelning mellan enheter och bolag när det kommer till utförare av åtgärder. Inspirerande är även att Danderyd har satt tidsbestämda mål som följer vattenmyndighetens förvaltningscykel och att de har pekat på vad som är de mest prioriterade åtgärderna.

MÖ anser att följande punkter är yttranden av större karaktär:

- Vattenplanen visar en intern belastningen på 4% för Edsviken. I vårt kommungemensamma LÅP för Edsviken anges att den interna belastningen är 12% och då räknar man även med att den största belastningen kommer från utbytet med Lilla Värtan. Då en kommungemensam fällning av Edsvikens bottensediment planeras är det bra om detta visas på ett enhetligt sätt. I vattenplanen nämns även att den inte kommer redovisa åtgärder som behandling av sediment. Solna anser att det är olyckligt då en fällning är en viktig del för att komma till rätta med fosforbelastningen i Edsviken. Den bilden får man inte av Danderyds vattenplan och Solna oroar sig därmed för att Danderyd inte kommer att bidra till den redan planerade fällningen.
- Vattenplanen beskriver flera dagvattenåtgärder som ska rena vägdagvatten från E18, vilket är Trafikverkets verksamhetsområde. Kommer dessa åtgärder kunna bli av när det innebär att kommunen då investerar åt annan verksamhetsutövare? Solna ser också att det

behövs rening av dagvatten från E18 men tänker sig gå tillsynsvägen. Det kan vara bra att överväga och kanske kan kommunerna då gemensamt ställa krav på Trafikverkets bristfälliga hantering av dagvatten från E18.

Bakgrund

Danderyds vattenplan innehåller konkreta mål och åtgärder för att uppnå god vattenstatus. Vattenplanen omfattar tre prioriterade problemområden; övergödning, miljögifter och översvämningensrisk. Totalt har 58 åtgärder identifierats varav 21 ska genomföras under denna förvaltningscykel 2021–2027.

MÖ har gått igenom Danderyds vattenplan och dagvattenplan. Genomläsningen har fokuserat på vattenplanen och lämnar därmed synpunkter enbart på den. MÖ anser dock att dagvattenplanen sammantaget med Danderyds redan antagna dagvattenpolicy är en bra plan och som går i linje med Solna stads dagvattenstrategi vilket underlättar för de exploatörer som är verksamma i båda kommunerna.

Genomläsningen av vattenplanen har främst fokuserat på de vattenförekomsterna Edsviken och Lilla Värtan som Solna stad delar med Danderyd. Danderyd tangerar även grundvattenförekomsten Norra Stockholmsåsen men inga direkta åtgärder är placerade där. Däremot står Edsviken i förbindelse med grundvattenförekomsten vilket gör att alla åtgärder som Danderyd föreslår för Edsviken kommer ge positiva förutsättningar för grundvattenförekomstens framtid.

MÖ redovisar nedan samtliga kommentarer på Danderyds vattenplan:

- Vattenplanen beskriver att miljöklassade byggmaterial ska användas och det är en väldigt bra ambition. I Danderyds dagvattenpolicy framgår det att materialval vid byggnation inte ska innehålla zink och koppar vilket även många andra kommuner ställer krav på. Det vore fördelaktigt om detta fördes in även i vattenplanen då miljöklassade byggmaterial inte säkerställer att just zink och koppar inte används. Alternativt kan vattenplanen ange att Danderyds kommuns dagvattenpolicy också ska följas.
- I bilaga 1, åtgärd 53 föreslås att begränsa nya tillstånd för bryggor. Ett bra förslag som går i linje med vattendirektivet och strandskyddets syfte. Forskning visar på att det är den kumulativa effekten av bryggor som påverkar vattnets ekosystem negativt och att det är bristen på rovfiskar som bidrar till den övergödning som vi upplever i våra vatten runt om i Stockholm. Bristen av rovfiskar beror på bristen av lek- och uppväxtområden. Bryggor som anläggs längst med våra stränder skuggar botten och minskar andelen undervattensväxter som exempelvis används av vissa fiskar att lägga sin rom i och är viktiga uppväxtplatser för de små fiskynglen. Varför anser Danderyd att det ger en låg miljönytta?

	<ul style="list-style-type: none">• I bilaga 1 och i vattenplanen beskrivs flera dagvattenåtgärder som ska rena vägdagvatten från E18, som är Trafikverkets verksamhetsområde. Om Danderyds kommun bygger anläggningar som tar emot vatten även från Trafikverkets verksamhet hur ska då tillsynen kunna ställa krav på verksamhetsutövaren som bidrar med föroreningen? Eller tar Danderyd på sig att ansvara för att dagvatten från annan verksamhetsutövare renas?• På sidan 26, figur 17 visas vad som bidrar med fosforbelastning till Edsviken. Den interna belastningen visar 4%. I vårt kommungemensamma LÅP för Edsviken anges att den interna belastningen är 12% och då räknar man även med att den största belastningen kommer från utbytet med Lilla Värtan. Utbytet nämns inte i vattenplanen och antas då inte räknas med, vilket borde betyda att den interna belastningen blir en större %-andel av den totala belastningen till Edsviken. Då vi planerar en kommungemensam fällning av Edsvikens bottensediment så är det bra om detta visas på ett korrekt sätt. Tidigare i vattenplanen nämns att den inte tar upp sådant som behandling av sediment men fällningen är en viktig del för att komma till bukt med fosforbelastningen i Edsviken. Den bilden får man inte i Danderyds vattenplan och Solna oroar sig därmed för att Danderyd inte kommer att bidra till den redan planerade fällningen.• I samtliga figurer som visar belastningen av näringsämnen till vattenförekomsterna finns hänvisning till SMHI:s vattenwebb men för ex Edsviken finns ett mer detaljerat underlag i och med arbetet med att fram ett lokalt åtgärdsprogram. Även för Lilla Värtan finns en beräkning av interbelastningen framtagna även om den inte tar hänsyn till exempelvis strömmar i området.• I stycket 5.3.2 som tar upp generella principer för översvämning saknas hur man ska hantera de risker som uppstår i redan befintlig bebyggelse. Att hitta ytor för detta ändamål i befintliga områden är svårt men det är viktigt att peka ut områden som kan användas för denna hantering så att de inte används för ny bebyggelse eller liknande.• På sidan 36 i vattenplanen figur 22, visas en karta för var de fysiska åtgärderna är planerade. 7stycken finns utritade men i texten nämns 8 stycken.• På sidan 40 och framåt i vattenplanen finns listor på åtgärder. Hänvisning till figurerna stämmer inte.
--	---

	XX Förvaltningschef	XX Limnolog
Kommentar Solna Stad	<p><i>Svar Danderyds kommun:</i></p> <p><i>Danderyd tackar för inkommit remissvar från Solna kommun. Synpunkter berör främst vattenplanen och besvaras i samrådsredogörelse tillhörande vattenplan ärendenr: KS2021/0254.</i></p>	
6. Kultur- och fritidsnämnden	<p>Kultur- och fritidsnämndens beslut Kultur- och fritidsnämnden beslutar att lämna förvaltningens remissvar i tjänsteutlåtande daterat 2021-08-16 som svar på remissen avseende Dagvattenplan för Danderyds kommun.</p> <p>Bildningsförvaltningens yttrande Förvaltningen har medverkat i den arbetsgrupp som tagit fram förslag på dagvattenplan som är det centrala styrdokument för kommunens dagvattenhantering. En hållbar dagvattenhantering har en central roll i byggandet av ett hållbart samhälle. I urbana miljöer med hårdgjorda ytor avrinner en större mängd vatten till ytvattenförekomster och för med sig föroreningar som försämrar vattenmiljön.</p> <p>Med klimatförändringarna förväntas mer extremt väder i framtiden och större mängder nederbörd, risken för översvämningar ökar och föroreningsspridning likaså. För att bidra till ett robustare dagvattensystem som minskar risken för översvämningar och minskad föroreningsspridning krävs åtgärder som skapar förutsättningar för att ta hand om dagvattnet så nära källan som möjligt. Förvaltningens verksamheter ska ha en hög kompetens inom aktuell lagstiftning och bästa möjliga teknik för att i planering, myndighetsutövning och genomförande säkerställa en långsiktig hållbar dagvattenhantering. Vid all förnyelse, ny- och ombyggnation och exploatering ska dagvattenfrågan behandlas genom hela planerings- och genomförandeprocessen.</p> <p>Förvaltningen bedömer att mål och föreslagna åtgärder i dagvattenplanen är genomförbara men vi är också beroende av olika stadsbyggnadsprocesser och samarbetet över förvaltnings- och kontorsgränser. Dagvattenhantering behöver sättas i ett större sammanhang då det inte följer ansvarsgränser, samverkan krävs för att uppnå ett gott resultat. Förvaltningens anläggningar kan komma att kräva vissa fysiska åtgärder framöver.</p> <p>Ekonomiska konsekvenser Dagvattenplanen med föreslagna åtgärder bedöms kunna medföra ökande kostnader, något vi behöver ta höjd för i framtida budget. Men ytterligare utredning krävs då många åtgärder är platsspecifika och påverkas av andra aktörer och åtgärder.</p> <p>XX Bildningsdirektör</p> <p>XX Kultur- och fritidschef</p>	
Kommentar	<p><i>Svar Danderyds kommun:</i></p>	

Kultur- och fritidsnämnden	<p><i>Danderyd tackar för inkommit remissvar från Kultur- och fritidsnämnden.</i></p>
7. Fastighetsnämnden	<p>§ 58 FN 2021/0079</p> <p>REMISSVAR DAGVATTENPLAN FÖR DANDERYDS KOMMUN</p> <p>Fastighetsnämndens beslut Fastighetsnämnden överlämnar tjänstutlåtande daterat 2021-09-15 till kommunstyrelsen som svar på remissen</p> <p>Tjänsteutlåtande (2021-09-15) REMISS DAGVATTENPLAN FÖR DANDERYDS KOMMUN KS 2021/0255</p> <p>Ärende Kommunfullmäktige beslutade den 22 oktober 2018 (§ 139) att ge kommunstyrelsen i uppdrag att ta fram förslag till dagvattenstrategi och vattenplan för Danderyds kommun.</p> <p>Syftet är att säkerställa en rutin inom kommunens samtliga förvaltningar för hur arbetet med att säkerställa en långsiktigt hållbar dagvattenhantering går till i stadsbyggnadsprocessens alla steg</p> <p>Tekniska kontorets yttrande Dagvattenplanens syfte är att vara det styrdokument som anger kommunens riktlinjer och ställningstagande för att hantera dagvatten. Dagvattenplanen föreslås ersätta tidigare <i>Styrdokument för dagvatten</i> som antogs av kommunfullmäktige den 11 juni 2012. Dagvattenplanen ska ge vägledning och stöd till Danderyd kommuns förvaltningar vid hantering av dagvatten i samband med planering, exploatering och förvaltning samt drift och underhåll. Den ska även vara stöd och vägledning för konsulter och övriga verksamma aktörer som väghållare och fastighetsägare inom Danderyds kommun. Dagvattenplanen ska klargöra ansvaret för hanteringen av såväl dagvattnet som för dagvattenanläggningar inom kommunen.</p> <p>I och med framtagandet av dagvattenplanen tydliggörs de krav som även tidigare ställts på fastighetsägare i kommunen i samband med bygglovsansökan. Alla fastighetsägare har nu tydligare riktlinjer att följa för att dagvattenutredningen ska kunna bli det dokument som visar att dagvattenfrågan tas om hand på ett ansvarsfullt sätt i projekt. Både i nuläget och efter att denna plan tas i bruk ska alla projekt i samband med bygglov se över om projektet påverkar dagvatten och om så är fallet ska en dagvattenutredning tas fram. Fastighetsägare har nu i dessa dokument ett tydligt stöd vad utredningen ska redovisa i form av krav och beräkningar. I första hand ska omhändertagandet av dagvatten ske så nära fastigheten som möjligt och det medför ingen skillnad med hur frågan hanteras idag.</p>

	<p>XX Teknisk direktör</p> <p>XX Fastighetschef</p>
Kommentar	<i>Svar Danderyds kommun:</i>
Fastighetsnämnden	<i>Danderyd tackar för inkommit remissvar från fastighetsnämnden.</i>
8. Tekniska nämnden	<p>Yttrande – Remissvar, dagvattenplan för Danderyds kommun (TN 2021/0291)</p> <p>Bakgrund</p> <p>Kommunfullmäktige beslutade den 22 oktober 2018 (§ 139) att ge kommunstyrelsen i uppdrag att ta fram förslag till dagvattenstrategi för Danderyds kommun.</p> <p>Dagvattenplanens syfte är att vara det styrdokument som anger kommunens ställningstagande och riktlinjer för att hantera dagvatten. Dagvattenplanen ersätter tidigare Styrdokument för dagvatten som antogs av kommunfullmäktige 2012-06-11.</p> <p>Dagvattenplanen är ett styrdokument och tar inte upp några förslag på åtgärder. Åtgärdsförslag för att förbättra vattenmiljön i Danderyds recipienter samt dagvattensituationen finns redovisade i kommunens Vattenplan.</p> <p>Valet att benämna styrdokumentet dagvattenplan istället för dagvattenstrategi gjordes i samförstånd med arbets- och styrgruppen då benämningen bättre går i linje med beslutad struktur för kommungemensamma styrande och stödjande dokument (KS 2018-09-03). Dagvattenplanen anger riktlinjer för hantering av dagvatten och klargör ansvaret för hantering av dagvatten och dagvattenanläggningar. Som underlag till dagvattenplanen har ett kunskapsunderlag tagits fram som visar förutsättningarna för vattenarbetet och är en nulägesbeskrivning av vattenstatusen.</p> <p>Arbetet med framtagande dagvattenplanen har styrts av en styrgrupp på tjänstepersonsnivå bestående av kommundirektör, teknisk direktör, miljö- och stadsbyggnadsdirektör samt plan- och exploateringschef. Arbetsgruppen har bestått av representativa tjänstemän från förvaltningarna vilka letts av miljö- och samhällsplanerare och miljösamordnare. För framtagande av dagvattenplanen har konsultstöd med vattenkompetens arbetat nära arbetsgruppen.</p> <p>Bedömning</p> <p>Förvaltningen har medverkat och varit projektledare för den arbetsgrupp som tagit fram förslag på dagvattenplan.</p> <p>Dagvattenplanen kommer att vara det styrdokumentet som anger kommunens riktlinjer och ställningstagande för att hantera dagvatten. Kommuner har nu ett ansvar för att de så kallade miljö kvalitetsnormerna för vatten uppnås och inte överskrids. Klimatförändringar med stigande vattennivåer och risk för översvämningar är ett annat skäl att ta fram en dagvattenplan med tydliga riktlinjer. Tekniska kontoret ställer sig positiv till dagvattenplanen och de föreslagna åtgärderna bedöms vara genomförbara.</p>

	<p>Infiltrationens begränsning vid hantering av speciellt kväverikt dagvatten måste nämnas i Dagvattenplanen. Det bör vidare utredas hur vattnet leds vidare till en våtmark för denitrikfikation.</p> <p>Ekonomiska konsekvenser</p> <p>Dagvattenplanen bedöms kunna medföra ökande kostnader, något som behöver beaktas i framtida budget.</p> <p>Med detta överlämnar tekniska nämnden yttrandet till kommunstyrelsen.</p> <p>Tekniska nämnden</p>
<p>Kommentar</p> <p>Tekniska nämnden</p>	<p>Tekniska nämnden framhåller att infiltrationens begränsning vid hantering av speciellt kväverikt dagvatten måste nämnas i Dagvattenplanen. Det bör vidare utredas hur vattnet leds vidare till en våtmark för denitrikfikation.</p> <p><i>Svar Danderyds kommun:</i> Danderyd tackar för synpunkten och tar med sig frågan i det fortsatta arbetet samt hänvisar vidare till avsnitt 13.4 i Dagvattenplanen.</p>
<p>9. Byggnadsnämnden</p>	<p>§ 117, Dnr BN 2021-000789</p> <p>Svar på remiss av Dagvattenplan för Danderyds kommun</p> <p>Byggnadsnämndens beslut Byggnadsnämnden antar miljö- och stadsbyggnadskontorets tjänsteutlåtande daterat 2021-08-25 och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.</p> <p>Tjänsteutlåtande (2021-08-25)</p> <p>Svar på remiss av Dagvattenplan för Danderyds kommun</p> <p>Beskrivning av ärendet Kommunstyrelsens arbetsutskott har remitterat ett förslag till dagvattenplan för Danderyds kommun till byggnadsnämnden för yttrande.</p> <p>Målet med Dagvattenplanen är att konkretisera kommunens intentioner avseende dagvattenhanteringen. Vilket innebär att skapa förutsättningar för att nå miljö kvalitetsnormerna i Danderyds yt- och grundvattenförekomster samt att förbättra vattenkvaliteten i kommunens övriga vatten. Målbilden konkretiseras i åtta punkter:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rent vatten i recipienterna • opåverkad grundvattenbildning • förbättrat mikroklimat • skapa en grönare kommun

	<ul style="list-style-type: none"> • skapa förutsättningar för ett rikt djurliv • skydd mot extrema vattenflöden, nederbörd eller vattenolycka • skydd vid olycka. <p>Kommunal vattenplanering omfattas av många lagar och regelverk som nationella lagar, förordningar, direktiv och nationella mål. Kommunen har möjlighet att använda de olika lagarna och regelverken för att styra verksamheter och markanvändning.</p> <p>Plan- och bygglagen (2010:900), PBL, innehåller bestämmelser om planläggning av mark och vatten och om byggande. Bestämmelserna syftar till att främja en god och långsiktigt hållbar samhällsutveckling och livsmiljö.</p> <p>Enligt PBL har kommunen bland annat ansvar för planläggning av mark och vatten samt att marken används till det den är mest lämpad för. Kommunen ska särskilt ta hänsyn till bland annat hälsa och säkerhet, vattenförsörjning och avlopp, olyckor, översvämning och erosion. Det innebär att kommunen ska bland annat vid planläggning försäkra att dagvattenhantering kan lösas inom planområdet.</p> <p>Miljö- och stadsbyggnadskontorets förslag till yttrande Miljö- och stadsbyggnadskontoret ser positivt på förslaget till Dagvattenplanen och de mål som ska uppnås. Byggnadsnämnden har flera ansvarsområden vid beaktande av dagvattenplanen, bland annat genom att lyfta dagvattenfrågor i planeringsskedet. Vidare att uppmärksamma sökande innan bygglovs söks om de bestämmelser som fastställts i detaljplan och de principer som slås fast i kommunens Vattenplan respektive Dagvattenplan.</p> <p>Dagvattenhanteringen ska finnas redovisad vid bygglovsprövningen och i upprättade kontrollplaner. Vattenplanen och Dagvattenplanen i sig är dock inte juridiskt bindande vid bygglovsprövning och beslut.</p> <p>XX Bygg- och miljödirektör</p> <p>XX Stadsarkitekt</p>
<p>Kommentar Byggnadsnämnden</p>	<p><i>Svar Danderyds kommun:</i></p> <p><i>Danderyd tackar för inkommit remissvar från byggnadsnämnden.</i></p>
<p>10. Miljö- och hälsoskydds-nämnden</p>	<p>MHN 2021-506 §46 Svar på remiss av Dagvattenplan för Danderyds kommun</p> <p>Miljö- och hälsoskyddsnämndens beslut Miljö- och hälsoskyddsnämnden antar tjänsteutlåtande daterat 2021-09-07 och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remiss av Dagvattenplan för Danderyds kommun.</p> <p>Yttrande i Tjänsteutlåtande (2021-09-07 Dnr 2021-506)</p>

Svar på remiss av Dagvattenplan för Danderyds kommun

Bakgrund

För att uppnå en hållbar dagvattenhantering i Danderyd beslutade Kommunfullmäktige i Danderyds kommun den 22 oktober 2018, att ge Kommunstyrelsen i uppdrag att ta fram en Dagvattenplan.

En hållbar dagvattenhantering har en central roll i byggandet av ett hållbart samhälle. Under naturliga förhållanden kan regnvatten och smältvatten till stor del infiltrera i marken eller tas upp av växtlighet och grönytor. I städer och urbana miljöer med hårdgjorda ytor avrinner en större mängd dagvatten ytligt och kan orsaka översvämningar. Dagvattnet för med sig föroreningar från de ytor de avrinner på till sjöar, vattendrag och kustvatten vilket försämrar vattenmiljön. Med klimatförändringar förväntas även regnen i framtiden bli mer extrema och intensiva vilket ökar risken för översvämningar. För att bidra till ett robustare system med mindre översvämningsspridning och minskad föroreningsspridning till vattenmiljön behövs en hållbar dagvattenhantering som skapar förutsättningar för att ta hand om dagvattnet så nära källan som möjligt med hjälp av blå-gröna lösningar.

Dagvattenplanens syfte är att vara det styrdokument som anger kommunens riktlinjer och ställningstagande för att hantera dagvatten. Dagvattenplanen ersätter tidigare Styrdokument för dagvatten som antogs av kommunfullmäktige 2012-06-11. Dagvattenplanen är ett styrdokument och tar inte upp några förslag på åtgärder. Åtgärdsförslag för att förbättra vattenmiljön i Danderyds recipienter samt dagvattensituationen finns redovisade i kommunens Vattenplan.

Dagvattenplanen ska användas vid all om- och nybyggnation samt så långt som möjligt appliceras för anläggningar i den befintliga miljön.

Dagvattenplanen ska ge vägledning och stöd till Danderyds kommuns förvaltningar vid hantering av dagvatten i samband med planering, exploatering och förvaltning samt drift och underhåll. Den ska även vara stöd och vägledning för konsulter, övriga verksamma aktörer som väghållare och fastighetsägare inom Danderyds kommun.

Dagvattenplanen ska klargöra ansvaret för hanteringen av såväl dagvattnet som för dagvattenanläggningar inom kommunen.

Dagvatten och extrema regn som skyfall följer varken ansvarsgränser, plangränser eller andra geografiska gränser. För att uppnå en hållbar stadsplanering behövs samverkan över nämnda gränser för att uppnå bästa resultat. Dagvattenplanen har därför tagits fram genom ett förvaltningsövergripande samarbete inom Danderyds kommun.

1.1. Övergripande mål

Målet med Dagvattenplanen är att konkretisera kommunens intentioner avseende dagvattenhanteringen. Vilket innebär att skapa förutsättningar för att nå miljö kvalitetsnormerna i Danderyds yt- och

	<p>grundvattenförekomster samt att förbättra vattenkvalitén i kommunens övriga vatten.</p> <p>Dagvattenplanen ska uppnå följande mål:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Rent vatten i recipienterna - Opåverkad grundvattenbildning - Förbättrat mikroklimat - Skapa en grönare kommun - Skapa förutsättningar för ett rikt djurliv - Skydd mot extrema vattenflöden, nederbörd och vattenolycka - Skydd vid olycka <p>Vad är dagvatten?</p> <p>Det finns inga entydiga definitioner av dagvatten i någon svensk lag. Danderyd kommun har därför valt att definiera dagvatten som "tillfälliga flöden av regnvatten, smältvatten och framträngande grundvatten samt spolvatten", enligt definition från propositionen Allmänna vattentjänster (prop. 2005/06:78). Termen dagvatten används oftast i urbana miljöer och är, till skillnad från permanent ytvatten i exempelvis sjöar och vattendrag, allt tillfälligt vatten som avrinner på markytan.</p> <p>Lagstiftning och styrande dokument</p> <p>EU beslutade år 2000 om att anta EG:s Ramdirektiv för vatten, även kallad Vattendirektivet, för att skapa en övergripande och samlad lagstiftning inom Europa. Syftet med direktivet är att trygga gemenskapens vattenresurser för framtida generationer genom att förbättra skyddet av våra vatten och på så vis säkra en god vattenkvalitet.</p> <p>Det är Sveriges fem Vattenmyndigheter som ansvarar för det svenska arbetet med vattenförvaltningen kopplat till Vattendirektivet. Vattenmyndigheterna svarar bland annat för att bedöma ett vattens nuvarande status i form av ekologisk respektive kemisk status. För att möjliggöra en uppföljning och styrning i arbetet med vattenförvaltningen beslutas det även om så kallade miljökvalitetsnormer för vatten. Miljökvalitetsnormerna fungerar som en målbild för vattenkvaliteten och beskriver ett vattens önskvärda kvalitet vid en viss tidpunkt, huvudregeln för alla vatten är att de ska uppnå god status. Miljökvalitetsnormerna är juridiskt bindande för kommunerna vilket innebär att verksamheter inom kommunens gränser som riskerar att försämma ett vattens status inte ska få tillstånd att genomföra sin verksamhet.</p> <p>Utöver Vattendirektivet som gäller för hela Europa så omfattas även den kommunala vattenplaneringen av flera andra regelverk som nationella lagar, förordningar, direktiv samt globala och nationella mål framarbetade från Agenda 2030.</p> <p>Dagvattenplanens syfte är att vara det styrdokument som anger kommunens riktlinjer och ställningstagande för att hantera dagvatten. Dagvattenplanen ersätter tidigare Styrdokument för dagvatten som antogs av kommunfullmäktige 2012-06-11.</p>
--	--

Miljö- och stadsbyggnadskontorets förslag till yttrande

Kontoret stödjer förslaget som utgör ett mycket viktigt dokument för en bättre och hållbarare dagvattenhantering i kommunen.

Dagvattenplanen och vattenplanen behövs. Utmaningarna blir att utföra dess åtgärder och intentioner, ställa de krav som behövs och att se till att uppföljning görs om att åtgärderna blir utförda och att principer följs. Förutsättningar för det är tillräckliga ekonomiska resurser men lika viktigt är att det finns motivation och stor kunskap i hela organisationen och i politiken att följa upp planen. Planen saknar skrivningar om implementeringsdelen och om planens uppföljning. Det kan med fördel kompletteras till kommunfullmäktiges innan antagande.

Konsekvenserna att inte genomföra principerna/åtgärderna är stora och kostnaderna kommer att öka framgent. Exempelvis är det bättre att anordna dagvattensystem vid exploatering och byggnation av ett område jämfört med att genomföra senare lösningar om sådana ens är genomförbara?

Kontoret ser att kunskapen om dagvatten måste bli ännu bättre i organisationen och att kommunen bör inneha egen kompetens och inte enbart förlita sig på konsulter. Det gäller framför allt de tekniska förvaltningarna: tekniska kontoret, Plex och miljö- och stadsbyggnadskontoret.

För dessa behövs resurser för utbildning och bibehållande av kompetens liksom en väl fungerande omvärldsbevakning inom hela vattenområdet. En viktig uppgift är att kontinuerligt följa upp dagvattenplanen och dess dimensionerande faktorer och återrapportera det till kommunstyrelsen.

Betydande forskning pågår inom vattenområdet och planen bör vara möjlig att revidera vid behov. Ny kunskap bör införlivas regelbundet för att snabbt kunna verkställas i praktiken.

En annan viktig framgångsfaktor för planens genomförande är de som bor och verkar i Danderyds kommun. Kunskapen om vart dagvatten tar vägen är troligtvis låg. Alla verksamhetsutövare för dagvatten måste uppmärksammas om sitt ansvar, till exempel fastighetsägare, väghållare och företag m.fl.

Plan- och exploateringsverksamheten men även bygglovsverksamheten har en central roll vid nyexploatering, d.v.s. när privatpersoner eller företag beställer planer eller söker bygglov. I dessa skeden ska sökande informeras om deras ansvar och kommunens dagvattenplan och ambitioner. Miljöavdelningen hanterar framför allt parter som bedriver miljöfarlig verksamhet (def. enligt miljöbalken) så att inte föroreningar via dagvattensystem tar sig ut i våra recipienter.

Sammanfattningsvis är den föreliggande dagvattenplanen ett bra och vällovligt dokument. Förslag och principer som tas upp ses som väl avvägda och prioritet måste ligga på att den får ett stort genomslag. Innan

	<p>kommunfullmäktige beslutar om planen bör resursfrågan liksom hur uppföljning ska ske belysas och lösningar eventuellt komplettera planen.</p> <p>XX Bygg- och miljödirektör</p> <p>XX Miljöchef</p>
<p>Kommentar</p> <p>Miljö- och hälsoskydds-nämnden</p>	<p>Miljö- och hälsoskydds-nämnden framhåller att dagvattenplanen saknar skrivningar om implementeringsdelen och om planens uppföljning. Det kan med fördel kompletteras till kommunfullmäktiges innan antagande.</p> <p><i>Svar Danderyds kommun: Danderyd tackar för synpunkten och förtydligar detta i tjänsteutlåtandet inför beslut av färdigt förslag.</i></p>
<p>11. Föreningen Nora torgs Framtid</p>	<p>Yttranden över Vattenplan och Dagvattenplan med dnr KS2021/0254 resp. KS 2021/2055</p> <p>Föreningen Nora Torgs Framtid, www.noratorg.se önskar i det följande framföra sina synpunkter på rubricerade dokument.</p> <p>Vi yttrar oss utifrån de, mål, förslag och riktlinjer i planerna som berör vårt område, Nora, i synnerhet Nora Torgsområdet och det större avrinningsområdet för Nora å med recipienten Edsviken.</p> <p>Nora Torgs Framtid förutsätter att en bearbetning Vatten- och Dagvattenplanerna görs utifrån den senaste internationella rapporten, IPCC 2021, publicerad efter kommunens remittering av sina planer. Vi föreslår också ett pedagogiskt tydliggörande begreppet 100-årsregn tex enligt SMHI:s rapportering.</p> <p><u>Vattenplanen</u></p> <p>Väl påminna av försommarens, 20-årsregn, 26-27 maj, med 49,9 mm över Stockholmsregionen begränsar vi oss främst till åtgärdsförslag rörande översvämningsrisk.</p> <p>Det övergripande mål som anges, att Danderyd ska nå miljökvalitetsnormen för kommunens vattenförekomster samt förbättra vattenkvaliteten i övriga yt- och grundvatten är inte tidssatt. De prioriterade åtgärdernas tidsplan är satt till 2021-2027, med de tidigaste åtgärderna redan 2022. Om det är svårt att tidssätta målen vore en förklaring till varför värdefull.</p> <p>Att planeringsriktlinjer som berör markanvändning och vatten från kommunens styrdokument lyfts in i Översiktsplanen finner föreningen rimligt. Den riktlinje som vattenplanen ger i kap 2.5 Kommunal mål att <i>Hållbar dagvattenhantering ska genomföras</i> med delmålet att – Kommunen ska i plan- och</p>

bygglovsprocessen *förorda* hållbar dagvattenhantering anser vi nödvändig att skärpa till att kommunen ska i plan- och bygglovsprocessen *säkerställa* en hållbar dagvattenhantering.

Att Nora påverkas mycket av sina vattenförekomster understryks av att Nora Träsk inkl. Noraåns avrinningsområde omfattar 25% av kommunens yta. Föreningen konstaterar att markanvändning och åtgärder i Noraområde därmed kräver stor omsorg.

Beträffande kap 5.2.3 Översvämningens generella principer. Föreningen instämmer i de generella principerna med en skärpning av den andra principen till att *Ny bebyggelse ska* (ist för bör) *undvikas i lågpunkter och områden där översvänningsrisk föreligger*.

Bland de prioriterade åtgärder inom Edsvikens avrinningsområde inkl. Nora Träsk och Ekebysjön som föreslås starta redan 2022 finner föreningen lovvärda. Frågan är om dammar och öppning av kulvert är tillräckliga. Hur kommer detta påverka Lärkängens odlingsområde? Vi förutsätter ytterligare utredning av denna fråga. Vi ser de aviserade åtgärderna som förenliga med föreningens förslag till utveckling av ett Noragårdsstråk. Detta lyfts fram i förslaget till Översiktsplan som en Utvecklingsinriktning för natur och friluftsliv. Föreningen vill gärna bidra i åtgärdsarbetet med sitt kunnande om denna del av kommunen.

Dagvattenplanen

Det övergripande målet för dagvattenplanen anges till att konkretisera kommunens intentioner avseende dagvattenhanteringen. Dessutom uppges att dagvattenplanen ska uppnå 7 andra specifika mål, vilka är självklara och lätta att ställa sig bakom. Men diffusa och svåra att utvärdera emot.

Den dagvattenpolicy som redovisas i kap 9 finner vi rimlig och önskar understryka vikten av punkten 12 om att dagvattenpolicyn ska beaktas i varje skede av planprocessen.

Föreningen instämmer i att dagvattenpolicyn ska arbetas in i Översiktsplanen, på lämpligt sätt.

De steg för kontroll av dagvattenfrågorna som anges för detaljplane- och bygglovsprocessen finner vi absolut nödvändiga. Se också vår skrivning i avsnitt Vattenplanen om att kommunen i detaljplane- och bygglovsprocessen ska *säkerställa* en hållbar dagvattenhantering.

De exempel på åtgärder som anges för att säkra hanteringen av dagvatten är så vitt vi kan bedöma realistiska och pedagogiska. Frågan är om de exempel som ges är tillräckliga för att rena tex Noraån.

	<p>Slutligen måste föreningen ställa frågan vad som gör planen specifik för Danderyd. Den förefaller vara skriven efter en mall som skulle kunna tillämpas för de flesta tätorter i Sverige, fast med några vattenförekomster i Danderyd namngivna.</p> <p>Danderyd den 24 sept. 2021</p> <p>Föreningen Nora Torgs Framtid</p> <p>XX, ordförande</p>
<p>Kommentar</p> <p>Föreningen Nora torgs Framtid</p>	<p>Det övergripande mål som anges, att Danderyd ska nå miljö kvalitetsnormen för kommunens vattenförekomster samt förbättra vattenkvaliteten i övriga yt- och grundvatten är inte tidssatt. De prioriterade åtgärdernas tidsplan är satt till 2021-2027, med de tidigaste åtgärderna redan 2022. Om det är svårt att tidssätta målen vore en förklaring till varför värdefull.</p> <p><i>Svar Danderyds kommun:</i> <i>Danderyds vattenförekomster delas med flertalet andra kommuner. Kommunen kan därför inte på egenhand möjliggöra att en vattenförekomst MKN uppnås. De lokala åtgärdsprogrammen talar om hur och när en vattenförekomst kan uppnå god kemisk och ekologisk status.</i></p> <p><i>Det tar tid att utreda och genomföra en åtgärd varför kommunen inte anser det rimligt att en fysisk åtgärd är genomförd innan 2022, arbetet bör dock påbörjas så snart som möjligt för att genomförandet ska vara färdigställt i tid.</i></p> <p>Bland de prioriterade åtgärder inom Edsvikens avrinningsområde inkl. Nora Träsk och Ekebysjön som föreslås starta redan 2022 finner föreningen lovvärda. Frågan är om dammar och öppning av kulvert är tillräckliga. Hur kommer detta påverka Lärkängens odlingsområde? Vi förutsätter ytterligare utredning av denna fråga.</p> <p><i>Svar Danderyds kommun:</i> <i>Innan respektive åtgärdsförslag krävs det att djupare utredning utförs som exempelvis påverkan på närområdet.</i></p> <p>Föreningen ställer frågan om vad som gör planen specifik för Danderyd. Den förefaller vara skriven efter en mall som skulle kunna tillämpas för de flesta tätorter i Sverige, fast med några vattenförekomster i Danderyd namngivna.</p> <p><i>Svar Danderyds kommun:</i> <i>Utmaningarna gällande dagvatten ser väldigt liknande ut för många av de centrala kommunerna inom Stockholms län. Varje princip/riktlinje/åtgärd är dock framtagen utifrån Danderyds kommuns förutsättningar och behov. Målsättningen är att så småningom få fram</i></p>

	<i>recipientspecifika riktvärden för kommunens samtliga vattenförekomster för att göra de ännu mer platspecifika.</i>
12. Danderyds Villaägareförening	<p>Yttranden över förslagen till Vattenplan (dnr KS 2021/2054) samt Dagvattenplan (dnr KS 2021/2055)</p> <p>Danderyds Villaägareförening (DVÄF) välkomnar initiativen med Vattenplanen och Dagvattenplanen och har följande synpunkter på föreliggande förslag. Eftersom, såsom också nämns i förslaget, vatten inte känner några gränser, behandlar vi båda förslagen samtidigt. Det är sedan upp till kommunen att beakta våra synpunkter var de administrativt hör hemma, i den ena eller den andra eller möjligen båda planerna.</p> <p>Övergripande om förslagen</p> <p>Vatten, rikligt förekommande på vår jord, kan ses på många olika sätt. Vatten förekommer rikligt i våra hav, sjöar och vattendrag, människan består till största delen av vatten, likaså våra djur och växter. Vatten är nödvändigt men också livsfarligt. Vatten kan alltså hanteras ur många olika aspekter. Det finns ett stort antal regelverk att hantera och frågorna kan vara såväl självklara som komplicerade, dagsaktuella som långsiktiga. Det gör förslagen mångordiga, oprecisa och svåra att greppa. Det klagas allmänt på att EU:s vattendirektiv är svårförenligt med svensk lagstiftning, vilket bl.a. framgått i ett antal IVA-rapporter publicerade under året.</p> <p>Vi begränsar oss till lokala förhållanden och en nära framtid i vårt yttrande. Vi vill påpeka att det finns en risk att kommunens olika styrdokument inte kommer att harmoniera med varandra. Exempelvis innehåller vattenplanen krav på ytor som översvämningssområden där stora vattenflöden kan tas om hand utan att orsaka för stor skada. Dessa områden bör markeras i Översiktsplanen. Detsamma gäller låglänta områden som inte skall bebyggas på grund av översvämningssrisk. Kommunens framtida uppdaterade Kulturmiljöhandbok förväntas innehålla rekommendationer och kanske krav på lämpliga byggstilar med mera, vilka också bör inarbetas i Översiktsplanen.</p> <p>DVÄF föreslår att alla långsiktiga styrdokument, inkl. Vatten- och Dagvattenplanerna inarbetas efterhand i översiktsplanen för att skapa en sammanhängande enhet.</p> <p>Skydd mot översvämning</p> <p>Försommarens 20-årsregn, 26-27 maj 2021, med 49,9 mm över Stockholmsregionen ger en realistisk anledning att ta översvämningssriskerna på högsta allvar. Mången källare i Danderyd fylldes med vatten. Vårt att notera är att Nora träsk inkl. Noraåns avrinningsområde omfattar 25 % av kommunens yta. Vi efterlyser de redan framtagna rapporterna om skyfall och åtgärder</p>

vid Noraån (SWECO 2017-01-29, SWECO 2018-05-22, SWECO 2019-09-23, samt eventuellt andra rapporter, som vi inte känner till). Det visar på skrämmande effekter för ett stort antal befintliga fastigheter. Så vitt vi förstått har dessutom avrinningen från Klingstaberget inte tagits med i skyfallssimuleringarna, vilket torde ytterligare förvärra läget.

Åtgärdsförslagen är i en ytlig betraktelse fylliga och det finns möjligheter att planera in åtgärder av samma slag. Vi saknar dock den djupare analysen. Hur mycket åtgärder behövs? Är åtgärderna tillräckliga? Vilka kritiska potentiella översvämningsområden har vi i en mer detaljerad analys? Vad blir kostnaden? Här skulle man t.ex. kunna ha använt sig av SMHI:s historiska statistik och prognoser för framtiden.

Det är inte bara skyfallen som är kritiska. Kommunens dagvattenledningsnät uppfyller inte dagens standard. Här behövs en kartläggning av kostnader och vilka delar av ledningsnätet som avses. Lokalt omhändertagande av dagvatten förordas, men på grund av förtätningen så hårdgörs, asfalteras, allt fler ytor och marken har inte tillräcklig förmåga att ta hand om regnvattnet.

Vi vill återigen nämna Nora träsk och dess upptagningsområde för dagvatten, som alltså omfattar 25 % av kommunens yta. Upptagningsområdet omfattar bl.a. Dalkarlskärret, Enebyängens handelsplats (med stora asfalterade parkeringsytor) med utlopp i Ekebysjön och vidare längs Noraån genom låglänta marker och tätbebyggda områden vid främst Klockargårdsvägen, Näckrosvägen, Noragårdsvägen och Nora torg och vidare till Nora träsk för att slutligen nå Edsviken. En del av Noraån är kulverterad och kapaciteten begränsad. Ju fler hårdgjorda och asfalterade ytor som tillkommer i området, desto mera pressas kapaciteten och nya åtgärder krävs. Ytterligare bebyggelse skall alltså inte tillkomma i området och riskerna för befintlig bebyggelse elimineras. Detta kräver att dammar anläggs i låglänta områden. Detta skall givetvis gälla allmänt i kommunen. Bygg alltså inte i översvämningshotade områden och säkra att befintliga fastigheter inte drabbas av översvämningar på grund av regn eller havsytans höjning. Grönområden måste sparas, dammar måste anläggas och kapaciteten för avrinning genom diken och kulvertar måste utökas.

I kap. 5.2.3 Översvämningens generella principer aviseras en Klimatanpassningsplan. Vi efterlyser denna och uppgifter om hur denna skall integreras i Vattenplanen.

I meningen i kapitel 2.5 att kommunen ska förorda hållbar dagvattenhantering ska ordet "förorda" bytas mot säkerställa.

Villaägareföreningen vill också lägga till åtgärden "Vårda de träd som redan finns, och plantera gärna nya". Träd drar mycket vatten genom

	<p>sitt rotsystem och stabiliserar marken. Detta kan vara av stor betydelse längs våra vägar, för att undvika vattenpölar och halkrisker.</p> <p>Ytterligare vill vi påtala problemen med översvämmade tunnlar och viadukter, som lett till att bilar fastnat och inte kunnat komma loss. Säkerställ snarast alla viadukter med sensorer och varningssignaler!</p> <p>Grundvatten och havsytans variationer Vatten har en stor påverkan på markens beskaffenhet. För mycket vatten förorsakar översvämningar, vattenskador och mögelbildning och t.o.m. jordskred. För lite vatten gör jorden torr och kan förorsaka sättningar i fastigheterna. Inte bara klimatet utan i högsta grad människans aktiviteter har stor betydelse för grundvattennivåerna. Skäl att beakta vid tunneldragningar (kraftledningar, vägtunnlar, VA-tunnlar) som bergvärmehål.</p> <p>Vattenkvaliteten i våra sjöar och vattendrag Värtan, Edsviken och Rösjön gränsar till flera kommunen. Åtgärderna för att förbättra vattenkvaliteten i dessa vatten behöver därför samordnas mellan kommunerna och helheten av dessa åtgärder bedömas. Då remissförslaget saknar uppgifter om grannkommunernas planer liksom om vilka samarbeten som finns, så kan föreslagna åtgärder inte bedömas.</p> <p>Remissförslaget saknar också en analys av om föreslagna åtgärder är tillräckliga, vilket ytterligare omöjliggör en seriös utvärdering av remissens åtgärdsförslag. Vi saknar en uppgift om när Danderyd förväntas nå miljö kvalitetsnormen för kommunens vattenförekomster.</p> <p>Nora träsk, Ekebysjön och Ösbysjön är alla kraftigt förorenade och håller på att växa igen. Den så allmänt uppskattade vattenspegeln håller på att försvinna på grund av all vegetation. Sjöutsikten för kringliggande villafastigheter är snart ett minne blott. Endast Ösbysjön är badbar, dock är det bara en tidsfråga när även den inte längre är badbar, om inget görs. Ekebysjön (naturreservat!) är en fågelsjö och hägern häckar i Nora träsk. Samtliga sjöar kräver åtgärder. Viktigast är att minska övergödningen och kontrollera tillrinningen av näringsämnen, smuts och gifter.</p> <p>Danderyd, den 28 september 2021</p> <p>För Danderyds Villaägareförening</p> <p>XX, ordförande</p>
<p>Kommentar</p> <p>Danderyds villaägareförening</p>	<p>Danderyds villaägareförening framför att åtgärdsförslagen i en yttlig betraktelse är fylliga och det finns möjligheter att planera in åtgärder av samma slag. Vi saknar dock den djupare analysen. Hur mycket åtgärder behövs? Är åtgärderna tillräckliga? Vilka kritiska potentiella översvämningsområden har vi i en mer detaljerad analys? Vad blir</p>

kostnaden? Här skulle man t.ex. kunna ha använt sig av SMHI:s historiska statistik och prognoser för framtiden.

Svar Danderyds kommun:

De lokala åtgärdsplanerna (LÅP) för respektive vattenförekomst syftar till att utreda och beskriva nödvändiga åtgärder för att, tillsammans med omkringliggande kommuner, möjliggöra miljö kvalitetsnormer (MKN) för kommunens yt- och grundvattenförekomster. I nuläget finns bara en sådan, för Edsviken, där arbetet med Vattenplanen skett parallellt. Övriga fyra vattenförekomster inom kommunen har tilldelats en åtgärd gällande detta som syftar till att kommunen ska driva på framtagandet av en LÅP för varje vattenförekomst.

För frågor gällande extremväder och skyfall tackar kommunen för synpunkter och tar med sig frågorna vidare till den planerade Klimatanpassningsplanen.

Danderyds villaägarförening påpekar att det finns en risk att kommunens olika styrdokument inte kommer att harmoniera med varandra. Exempelvis innehåller vattenplanen krav på ytor som översvämningsområden där stora vattenflöden kan tas om hand utan att orsaka för stor skada. Dessa områden bör markeras i Översiktsplanen. Detsamma gäller låglänta områden som inte skall bebyggas på grund av översvämningsrisk.

Föreningen föreslår att alla långsiktiga styrdokument, inklusive Vatten- och Dagvattenplanerna inarbetas efterhand i översiktsplanen för att skapa en sammanhängande enhet.

Svar Danderyds kommun

Ansvariga tjänstepersoner för Översiktsplanen samt för Klimatanpassningsplanen har ingått i den Vattengrupp som tillsammans tagit fram såväl Vattenplanen som Dagvattenplanen. Alla parter är därför medvetna om vilka beslut som tagits och hur respektive styrdokument bör förhålla sig till övriga styrdokument. När det kommer till Översiktsplanen så har arbetet pågått parallellt och input har delgivits löpande för att möjliggöra implementering av detta i planen.

Danderyds villaägar-förening efterlyser de redan framtagna rapporterna om skyfall och åtgärder vid Noraån (SWECO 2017-01-29, SWECO 2018-05-22, SWECO 2019-09-23, samt eventuellt andra rapporter, som vi inte känner till).

Svar Danderyds kommun

Handlingar kan efterfrågas från registrator.

Föreningen frågar om avrinningen från Klingstaberget inte tagits med i skyfallssimuleringarna, vilket torde ytterligare förvärra läget.

Svar Danderyds kommun:

Översvämningar och skyfallshantering hanteras i kommande klimatanpassningsplan.

Danderyds villaägarförening efterlyser en djupare analys. Hur mycket åtgärder behövs? Är åtgärderna tillräckliga? Vilka kritiska potentiella översvämningsområden har vi i en mer detaljerad analys? Vad blir kostnaden? Här skulle man t.ex. kunna ha använt sig av SMHI:s historiska statistik och prognoser för framtiden.

Svar Danderyds kommun

De lokala åtgärdsplanerna (LÅP) för respektive vattenförekomst syftar till att utreda och beskriva nödvändiga åtgärder för att, tillsammans med omkringliggande kommuner, möjliggöra miljö kvalitetsnormer (MKN) för kommunens yt- och grundvattenförekomster. I nuläget finns bara en sådan, för Edsviken, där arbetet med Vattenplanen skett parallellt. Övriga fyra vattenförekomster inom kommunen har tilldelats en åtgärd gällande detta som syftar till att kommunen ska driva på framtagandet av en LÅP. För frågor gällande extremväder och skyfall tackar kommunen för input och tar med sig frågorna vidare till den planerade Klimatanpassningsplanen.

I kap. 5.2.3 Översvämningsens generella principer aviseras en Klimatanpassningsplan. Vi efterlyser denna och uppgifter om hur denna skall integreras i Vattenplanen.

Svar Danderyds kommun

Klimatanpassningsplanen är under pågående arbete, avgränsningar och hur planerna förhåller sig till varandra och andra kommunala styrdokument beskrivs under avsnitt 1.5 och 2.6 i Vattenplanen.

I meningen i kapitel 2.5 att kommunen ska förorda hållbar dagvattenhantering ska ordet "förorda" bytas mot säkerställa.

Svar Danderyds kommun:

Korrigeringar görs för att stämma överens med samrådsförslag av Översiktsplan för Danderyds kommun

Villaägareföreningen vill lägga till åtgärden "Vårda de träd som redan finns, och plantera gärna nya". Träd drar mycket vatten genom sitt rotsystem och stabiliserar marken.

Svar Danderyds kommun

Danderyd håller med om att det är viktigt att vi vårdar de träd som redan finns inom kommunen och håller med om att mer vegetation bidrar till ett robustare dagvattensystem. Kommunen avser inte att skriva in detta som en åtgärd i Vattenplanen men hävdar att det på flera ställen i Vattenplanen och Dagvattenplanen finns intentioner som går i linje med detta. Bland annat beskrivs två av Dagvattenplanens övergripande mål till att "Skapa en grönare kommun" samt till att "Skapa förutsättningar för ett rikt djurliv". Även punkt 4 och 6 i Dagvattenplanen kan knytas till detta.

Föreningen skriver att Värtan, Edsviken och Rösjön gränsar till flera kommuner. Åtgärderna för att förbättra vattenkvaliteten i dessa vatten behöver därför samordnas mellan kommunerna och helheten av dessa åtgärder bedömas. Då remissförslaget saknar uppgifter om grannkommunernas planer liksom om vilka samarbeten som finns, så kan föreslagna åtgärder inte bedömas.

	<p><i>Svar Danderyds kommun</i> <i>De lokala åtgärdsplanerna (LÅP) för respektive vattenförekomst syftar till att utreda och beskriva nödvändiga åtgärder för att, tillsammans med omkringliggande kommuner, möjliggöra miljö kvalitetsnormer (MKN) för kommunens yt- och grundvattenförekomster. I nuläget finns bara en sådan, för Edsviken, där arbetet med Vattenplanen skett parallellt. Övriga fyra vattenförekomster inom kommunen har tilldelats en åtgärd gällande detta som syftar till att kommunen ska driva på framtagandet av en LÅP.</i></p> <p>Föreningen framhåller att remissförslaget saknar en analys av om föreslagna åtgärder är tillräckliga, vilket omöjliggör en seriös utvärdering av remissens åtgärdsförslag. Föreningen saknar en uppgift om när Danderyd förväntas nå miljö kvalitetsnormen för kommunens vattenförekomster.</p> <p><i>Svar Danderyds kommun</i> <i>Danderyd kan på egen hand inte möjliggöra att en vattenförekomst når miljö kvalitetsnormer för yt- och grundvatten utan behöver samverka tillsammans med angränsande kommuner. Lokala åtgärdsprogram är framtagna samt planeras (se prioriterade åtgärder) för respektive vattenförekomst och är till för att beskriva hur och när MKN ska uppnås.</i></p> <p>Danderyds villaägar-förening påpekar att Nora träsk, Ekebysjön och Ösbysjön är alla kraftigt förorenade och håller på att växa igen. Samtliga sjöar kräver åtgärder. Viktigast är att minska övergödningen och kontrollera tillrinningen av näringsämnen, smuts och gifter.</p> <p><i>Svar Danderyds kommun:</i> <i>Vattenplanen innehåller fler åtgärder som riktar sig direkt mot sjöarna såsom provtagningar på samtliga av kommunens sjöar. Sjöarnas tillstånd ska vara väl kända för att föreslå lämpliga åtgärder för restaurering.</i></p>
<p>13. Miljöpartiet de gröna i Danderyd</p>	<p>Dagvattenplan, remissvar Dnr KS2021/0255</p> <p>Förslaget är rena läroboken och en uppslagsbok för hanteringen av dagvatten, mycket informativt och lärorikt. Åtgärdena hänvisas till Vattenplanen vilket är rimligt eftersom de båda planerna är som ”ler och långhalm”.</p> <p>Tre synpunkter/förslag på huvuddokumentet:</p> <p>Avsnitt 4.3 ”Växande städer” Faktarutan säger inget om påverkan från trafiken när städer växer. Enligt tabell 2 bidrar trafiken till 11 av de 14 föroreningarna i dagvattnet. Därför bör trafiken nämnas i faktarutan.</p> <p>Avsnitt 9 ”Dagvattenpolicy” De 12 ”principerna” säger inget om mikroplaster, det bör läggas till.</p> <p>10.3 ”Vid befintlig situation, drift och underhåll”. ”Följande punkter ska följas ...” Även här bör mikroplaster nämnas.</p> <p>Bilaga 1 ”Ansvarsmatris”</p>

	<p>MP utgår från att arbetsgruppens samlade erfarenhet och kunskap har täckt upp allt nödvändigt på ett bra sätt.</p> <p>Slutord Ett som MP uppfattar gediget och genomarbetat förslag där vi endast har ovanstående tre förslag till komplettering.</p> <p>Danderyd den 30 september 2021 Miljöpartiet de gröna i Danderyd Genom XX</p>
<p>Kommentar</p> <p>Miljöpartiet de gröna i Danderyd</p>	<p>Avsnitt 4.3 ”Växande städer” Faktarutan säger inget om påverkan från trafiken när städer växer. Enligt tabell 2 bidrar trafiken till 11 av de 14 föroreningarna i dagvattnet. Därför bör trafiken nämnas i faktarutan.</p> <p><i>Svar Danderyds kommun: Danderyd tackar för Miljöpartiet de gröna i Danderyds synpunkter och förtydligar detta i aktuell faktaruta i Dagvattenplanen.</i></p> <p>Avsnitt 9 ”Dagvattenpolicy” De 12 ”principerna” säger inget om mikroplaster, det bör läggas till.</p> <p><i>Svar Danderyds kommun: Danderyd tackar för Miljöpartiet de gröna i Danderyds inspel och förtydligar detta i slutligt förslag.</i></p> <p>10.3 ”Vid befintlig situation, drift och underhåll”. ”Följande punkter ska följas ...” Även här bör mikroplaster nämnas.</p> <p><i>Svar Danderyds kommun: Danderyd tackar för informationen och tar med förslagen/informationen vidare i det fortsatta arbetet.</i></p>
<p>14. Naturskydds-föreningen i Danderyd</p>	<p>Dagvattenplan, remissvar Dnr KS 2021/0255</p> <p>Naturskyddsföreningen i Danderyd (NF) har beretts tillfälle att yttra sig över förslag till ny Vattenplan och vill framföra följande:</p> <p>Danderyd omges av vatten och har sjöar och vattendrag inom kommunen. Dessa vattenförekomster ska hanteras enligt globala, regionala och lokala lagar och bestämmelser. Hittills har ett övergripande styrdokument för vattenhantering inom kommunen saknats och NF ser med tillfredsställelse att förslag till ett sådant nu tagits fram. Förslaget är ambitiöst och omfattande med många informativa inslag om kommunens vattenförekomster och många konkreta förslag på åtgärder. NF delar i stort synen på det som framkommer i planen, men vill göra följande tillägg.</p> <p>Åtgärder Förslaget innehåller en bra genomgång av nuläge och förutsättningar och en lång lista på åtgärder. Men endast 20 av de mer än 50 föreslagna åtgärderna</p>

avses att genomföras under de närmaste sex åren. Av dessa är merparten av typen information eller påtryckning, där resultatet beror på mottagaren och därmed är ovisst. Många av de återstående åtgärderna kräver först utredning och det är därför osäkert om och när de kan genomföras. Klimatförändringen är redan här och flera åtgärder borde prioriteras och genomföras i närtid. En tydlig tidplan för genomförande av åtgärder för minskad översvänningsrisk behövs nu.

Dessutom, när flera ansvariga organ/förvaltningar har utpekat ansvar, är det stor risk att ingen av de utpekade kommer att känna ansvar för att driva det praktiska arbetet. För att en plan ska kunna implementeras måste en mer praktisk aktionsplan tas fram med tydligt utpekad ansvarig.

Provtagning

Regelbunden provtagning i våra sjöar och recipienter är av grundläggande betydelse för att kunna följa statusen i våra vatten – en åtgärd som borde införts för länge sedan. Provtagningen bör starta omgående och fortgå kontinuerligt.

Miljögifter

Dagvatten är den avgjort största källan till utsläpp av näringsämnen till våra recipienter. Källor till utsläpp av miljögifter och andra föroreningar är vägar, trafik, småbåtshamnar, idrottsplatser, parker, trädgårdar, golfbanor, hästhållning och jordbruksverksamhet. NF ser med tillfredsställelse att det i planen redovisas åtskilliga åtgärder, för att minska utsläpp från ovannämnda aktiviteter.

NF anser vidare att åtgärdsnummer 46 (arrendeavtal) inte är tillräckligt kraftfullt. Hårdare krav ska ställas på användning av konstgödning och miljögifter. Målet måste vara att fasa ut dessa ämnen för att de efter en övergångsperiod ska vara helt förbjudna att använda inom kommunen.

Dagvattendammar och våtmarker

Ett effektivt sätt att rena dagvattnet är att låta det rinna i dagen i områden med stark växtlighet. Våtmarker och långsamt rinnande vattendrag erbjuder denna möjlighet. I planen redovisas flera områden, där man avser återskapa våtmarker eller anlägga dammar. Det bör dock påpekas att en mer hållbar hantering av dagvatten inte alltid betyder anläggande av dammar utan det finns andra åtgärder såsom mer grönytor (såsom svackdiken) och multifunktionella ytor med naturlig infiltration som är minst lika bra och ibland bättre. Grönytor kan både erbjuda bättre rening, mindre behov av underhåll, andra möjligheter till nyttjande och bidra till en ökad biologisk mångfald. NF har noterat att det på många platser i kommunen har införts lägre intervall för gräsklippning och man i stället arbetar med slåtter för att ge möjlighet för ängsblommor att hinna fröa av sig och därmed undvika monokulturer. Sådana ängsytor innebär också en bättre möjlighet för dagvatten att fördröjas och hinna infiltrera, varför anläggande av fler sådana ytor bör övervägas i planen för dagvattenhantering.

NF vill framhålla tre områden, som bör ha prioritet:

- **Åtgärd 9: Dalkarlskärret**, som samlar upp dagvatten från E18 och Enebyängens handelsplats
- **Åtgärd 29: Rinkebyvägen** och området norr om Danderyds kyrka
- **Åtgärd 1 a och b: E18 vid Danderyds kyrka**

	<p>Mikro- och makroplaster och nedskräpning Mikroplaster från konstgräs är en ny källa till föroreningar i dagvattnet. Det är relativt enkelt att omhänderta spillet, eftersom omhändertagandet kan ske vid källan. Problemet har uppmärksammats och rekommendationer till åtgärder finns. Omhändertagande av mikroplaster borde finnas med bland åtgärder och åtgärderna uppföljas.</p> <p>Eftersom också nerskräpning bidrar till spridande av plast (makroplaster) och andra föroreningar bör också sådana åtgärder som ökade insatser typ Håll Sverige Rent ingå i åtgärdsplanen.</p> <p>Genomförande och uppföljning Förslag till Vattenplan för Danderyd kommun 2021–2027 är välskrivnen. Den stora utmaningen blir nu att se till att intentioner i form av praktiska åtgärder blir verklighet. KF måste säkerställa att planen genomförs i sin helhet och att den blir kontinuerligt utvärderad. NF vill särskilt betona följande:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Berörda nämnder bör årligen redovisa utförda åtgärder samt i samband med budget redovisa vilka åtgärder som planeras framöver. Det saknas en tydlig skrivning om ansvar, uppföljning och utvärdering. En praktisk genomförandeplan måste tas fram med tydligt utpekad ansvarig. • En tydlig tidplan för genomförande av åtgärder för minskad översvämningsrisk behövs nu • Tillräckliga ekonomiska resurser för genomförande av åtgärderna måste tillföras. • Ny forskning måste kontinuerligt utvärderas och eventuellt måste åtgärder som planerats omprövas. • Resurser måste avsättas för utbildning och bibehållande av kompetens inom kommunen. <p>Danderyd den 30 september 2021 Naturskyddsföreningen i Danderyd XX, ordförande</p>
<p>Kommentar</p> <p>Naturskyddsföreningen i Danderyd</p>	<p>Naturskyddsföreningen framhåller att endast 20 av de mer än 50 föreslagna åtgärderna avses att genomföras under de närmaste sex åren. Flera åtgärder borde prioriteras och genomföras i närtid. En tydlig tidplan för genomförande av åtgärder för minskad översvämningsrisk behövs nu.</p> <p><i>Svar Danderyds kommun:</i> <i>Vattengruppen har tidigare utvärderat antalet prioriterade åtgärder som bör genomföras under åtgärdscykeln till 2027. Prioriteringen baseras på den inventering och nulägesbeskrivning som utförts i samband med framtagande av Vattenplanen och som beskriver miljöproblem kopplade till vatten inom kommunen. Åtgärderna synkroniserar även till de mål och uppdrag som finns i kommunens Miljöprogram.</i></p> <p><i>Målsättningen är att utföra så många prioriterade åtgärder som möjligt under gällande period. Om kapacitet finns för att utföra fler</i></p>

åtgärder är det bara positivt. Prioriteringen av åtgärderna med kriterier beskrivs i vattenplanen i avsnitt 5.4.

Naturskyddsföreningen framhåller att merparten av åtgärdsförslagen i vattenplanen är typen information eller påtryckning, där resultatet beror på mottagaren och därmed är ovisst. Många av de återstående åtgärderna kräver först utredning och det är därför osäkert om och när de kan genomföras.

Svar Danderyds kommun:

Vattenplanen innehåller flera förslag som inte är informationsinsatser. Se uppdelning "bilaga 1 till vattenplanen" som innehåller åtgärdsuppdelning från "Allmänna informativa insatser" till fysiska åtgärder. Se också karta (Figur 22) över fysiska åtgärder i kapitel 5.5.

För de fysiskt föreslagna åtgärderna finns det många osäkerheter för genomförbarheten där de geologiska förutsättningar och höjdförutsättningar (vattengångar), eventuella markföroreningar etc är exempel på vad som behöver utredas närmare. En utredning måste inledningsvis utföras för varje åtgärd för att se om förutsättningarna för att anlägga tex en dagvattendamm finns. Målsättningen är att utföra så många prioriterade åtgärder som möjligt under gällande period.

Naturskyddsföreningen skriver att när flera ansvariga organ/förvaltningar har utpekat ansvar, är det stor risk att ingen av de utpekade kommer att känna ansvar för att driva det praktiska arbetet. För att en plan ska kunna implementeras måste en mer praktisk aktionsplan tas fram med tydligt utpekad ansvarig.

Svar Danderyds kommun:

I Bilaga 1 till Dagvattenplanen har en ansvarsfördelning för vattenrelaterade frågor arbetats fram. Dagvattenfrågan finns i samtliga skeden och berör flertalet teknikområden varför en ansvarig inte kan hållas för detta. Varje ansvarigt organ/förvaltning behöver se över hur Vattenplanen och Dagvattenplanen påverkar dem och ta fram en egen handlingsplan för hur man ska arbeta med att uppfylla sin roll i det hela.

Naturskyddsföreningen framhåller att regelbunden provtagning i våra sjöar och recipienter är av grundläggande betydelse för att kunna följa statusen i våra vatten. Provtagningen bör starta omgående och fortgå kontinuerligt.

Svar Danderyds kommun:

Åtgärden "Upprätta ett provtagningsprogram för sjöar och kustvatten." (åtgärd nummer 41) syftar till att utföra provtagningar i samtliga av kommunens sjöar.

Denna åtgärd ses som ett viktigt steg för att kunna föreslå mer platsspecifika åtgärder för kommunens sjöar. Vattenprover på exempelvis vattenkemi ska tas regelbundet för att kunna se samband

och kunna göra slutsatser. Provtagningar är också viktiga för framtida uppföljning om genomförda åtgärder. Åtgärd nummer 41 är prioriterad i kommunens vattenplan.

Naturskyddsföreningen anser att åtgärdsnummer 46 (arrendeavtal) inte är tillräckligt kraftfullt. Hårdare krav ska ställas på användning av konstgödning och miljögifter. Målet måste vara att fasa ut dessa ämnen för att de efter en övergångsperiod ska vara helt förbjudna att använda inom kommunen.

Svar Danderyds kommun:

Danderyt tackar för Naturskyddsföreningens synpunkt och tar med sig den i det fortsatta arbetet.

Naturskyddsföreningen påpekar att i planen redovisas flera områden, där man avser återskapa våtmarker eller anlägga dammar. Det bör dock påpekas att en mer hållbar hantering av dagvatten inte alltid betyder anläggande av dammar utan det finns andra åtgärder såsom mer grönytor (såsom svackdiken) och multifunktionella ytor med naturlig infiltration som är minst lika bra och ibland bättre. NF har noterat att det på många platser i kommunen har införts lägre intervall för gräsklippning och man i stället arbetar med slåtter för att ge möjlighet för ängsblommor. Sådana ängsytor innebär också en bättre möjlighet för dagvatten att fördröjas och hinna infiltrera, varför anläggande av fler ängsytor som sådana ytor bör övervägas i planen.

Svar Danderyds kommun:

Flera förslag på dagvattenrening och fördröjning presenteras i kommunens dagvattenplan där bland annat svackdiken redogörs (se kapitel 13). Det finns flera olika mindre åtgärder som är bra för att förbättra kvalitén i våra vatten där utökade ängsytor är en av dem. I Vattenplanen har större åtgärder prioriterats för att möjliggöra en så stor effekt som möjligt. Dammar och våtmarker kan även integreras på ett väldigt bra sätt i befintliga parkmiljöer medan det däremot är svårare att hitta ytor för nya ängsmarker. Ett av de övergripande målen som beskrivs i Dagvattenplanen är dock "Skapa en grönare kommun" samt "skapa förutsättningar för ett rikt djurliv" som går hand i hand men värnandet och utökandet av ängsmarker.

Naturskyddsföreningen vill framhålla tre områden, som bör ha prioritet:

- Åtgärd 9: Dalkarlskärret.
- Åtgärd 29: Rinkebyvägen och området norr om Danderyds kyrka
- Åtgärd 1 a och b: E18 vid Danderyds

Svar Danderyds kommun:

De föreslagna åtgärderna har prioriterats av arbetsgruppen "vattengruppen" där det bland annat analyserats miljönytta, genomförbarhet och område som ska eventuellt behandlas. Genomförbarheten baseras på åtgärdens placering, befintlig markanvändning på platsen, tillgången till marken samt uppskattade resurskrav. Prioriteringen av åtgärderna med kriterier beskrivs i vattenplanen i avsnitt 5.4.

Åtgärd 9: Att återskapa Dalkarlskärret i sin helhet eller på vissa delar skulle kunna bli mycket kostsamt, och inte nödvändigtvis bli bra ur ekologisk synpunkt. Dalkarlskärret är idag delvis igenfyllt av schaktmassor. Enligt provtagning av MSBK är de massor som kärret fyllts ut åtminstone delvis kraftigt förorenade med höga halter av PFAS.

Det kan bli komplicerat att restaurera utan att omgivningen inte påverkas negativt. Man får inte glömma att Dalkarlskärret, med sin närmaste omgivning, är redan idag i sitt nuvarande tillstånd en viktig livsmiljö för flera arter och har varit i sitt nuvarande tillstånd i mer än 50 år. Området har med tiden utvecklat andra naturvärden med blommande ängar som kommunen sköter med slätter med upptag. I områdets norra del finns också värdefulla sandmiljöer, en annars ovanlig naturtyp i kommunen. Dessa naturvärden skulle kanske gå förlorade om kärret återskapas.

Andra faktorer är möjligtvis Roslagsbanan som löper utmed området i nordost som är beroende av en viss vattennivå i marken. Skulle vattennivån i marken förändras kan det leda till skador på roslagsbanans banvall.

*Åtgärd 29 "Utreda möjliga åtgärder för dike på arrenderad mark, mellan Danderydsvägen och Angantyrvägen".
Nuvarande arrendeavtal gör det svårt att ställa krav, kommunen sköter inte marken idag varför den blir röd enligt våra kriterier.*

Åtgärd 1a och 1 b "Anlägga ett dammsystem vid koloniområde, Lärkängens kolonilotter"

1a. Damm för att i första hand rena vägdagvatten från E18.

1b. Befintlig kulvert för dagvatten öppnas upp för att skapa ett meandrande dike för rening och fördröjning.

Åtgärd nummer 1a och 1b är redan prioriterade i vattenplanen.

Samtliga åtgärder (9, 29 och 1) ligger även inom samma avrinningsområde där åtgärd 9 och 29 ligger uppströms åtgärd 1. Åtgärd 1 har därför en högre prioritering då allt vatten från uppströmsliggande områden passerar denna. Åtgärd 9 har exempelvis endast ett litet tillrinningsområde och dess effektiva reningsmängd blir därför mindre än vad den blir för åtgärd 1.

Målsättningen är att utföra så många prioriterade åtgärder som möjligt under gällande period. Om kapacitet finns för att utföra fler åtgärder är det bara positivt.

Naturskyddsföreningen framhåller att omhändertagande av mikroplaster borde finnas med bland åtgärder och åtgärderna uppföljas.

Svar Danderyds kommun:

	<p><i>Frågor kring mikroplaster hanteras bland annat i Bildningsförvaltningens interna handlingsplan för mikroplaster från konstgräsplaner.</i></p> <p>Naturskyddsföreningen påpekar att eftersom nerskräpning bidrar till spridande av plast (makroplaster) och andra föroreningar bör också sådana åtgärder som ökade insatser typ Håll Sverige Rent ingå i åtgärdsplanen.</p> <p><i>Svar Danderyds kommun: Nedskräpning hanteras i första hand i kommunens avfallsplan.</i></p> <p>Naturskyddsföreningen yrkar att berörda nämnder bör årligen redovisa utförda åtgärder samt i samband med budget redovisa vilka åtgärder som planeras framöver.</p> <p><i>Svar Danderyds kommun: I kapitel 7 i vattenplanen redogörs hur uppföljningsprocessen bör gå tillväga. Det föreslås en årlig avstämning av vattenarbetet. Till grund för avstämningen är det lämpligt att utvärdera det arbete som utförts under det gångna året och att ta fram nyckeltal. I den årliga avstämningen kan nya mer angelägna åtgärder ha uppdragats som innebär en omprioritering av åtgärdslistan.</i></p> <p>Naturskyddsföreningen skriver att det saknas en tydlig skrivning om ansvar, uppföljning och utvärdering. En praktisk genomförandeplan måste tas fram med tydligt utpekad ansvarig. En tydlig tidplan för genomförande av åtgärder för minskad översvämningsrisk behövs nu.</p> <p><i>Svar Danderyds kommun: I Bilaga 1 till Dagvattenplanen har en ansvarsfördelning för vattenrelaterade frågor arbetats fram. Dagvattenfrågan finns i samtliga skeden och berör flertalet teknikområden varför en ansvarig inte kan hållas för detta. Varje ansvarigt organ/förvaltning behöver se över hur Vattenplanen och Dagvattenplanen påverkar dem och ta fram en egen handlingsplan för hur man ska arbeta med att uppfylla sin roll i det hela.</i></p>
<p>15. Marina läroverket</p>	<p>Vattenkvalitet - tyck till om nya styrdokument Ref.nr: KS 2021/0254 och KS 2021/0255</p> <p>Hej Tack för ert arbete för en bättre situation för Danderyds vatten!</p> <p>Vi har nu läst igenom alla dokument och länkar som ni visar på er hemsida. Både avseende Vattenplan KS 2021-0254 och Dagvatten KS 2021-0255.</p> <p>Vi tycker det genomgående är välskrivna och pedagogiska beslutsunderlag. De skulle med fördel kunna användas i skolans undervisning. Även bra länkhänvisningar i underlagen. Vi tycker också att de förslagna planerna/åtgärderna är bra och kloka. Vi har även noterat flera redan genomförda åtgärder för en bättre vattenmiljö. Vi har dock några funderingar och förslag. Här kommer först lite bakgrundsinfo.</p>

	<p>Då Marina läroverket verkar både i och för havsmiljön ligger vårt fokus på Danderyds Vattenplan. Dagvattnet ligger också i vårt intresse, men dels upplever vi inte några problem med dagvattnet i hamnen/skolområdet, dels har vi mer att bidra med när det gäller vattenfrågor.</p> <p>Havsmiljön i utbildningsprogrammen Våra elever, både gymnasie- och yrkeshögskoleeleverna, får genom våra kompetenta lärare omfattande utbildning om havsmiljön. Både vilka hot, och möjligheter, vi har att hantera som individer, verksamheter och organisationer. Utbildningarna/programmen berör bland annat både problem med övergödning och miljögifter samt lösningar på problemen och entreprenöriella perspektiv för att tackla situationen i Östersjön.</p> <p>Miljögifter från båtbottnfärger Sedan 2011 arbetar skolan tillsammans med Stocksunds båtklubb med att övertyga båtägare i Edsviken, Lilla Värtan och Stora Värtan att sluta använda giftiga båtbottnfärger (räckvidden för arbetet har visat sig vara större än så). Tillsammans med Naturskyddsföreningen (LOVA-bidrag) tog Marina läroverket investeringen för den borsttvätt (båtbottnvätt) som installerades samma år. Denna 10-åriga övertygande-process har varit mycket lärorik. Vi har stött på många hinder i detta vårt havsmiljöarbete, men vi känner ändå att vi varit mycket framgångsrika.</p> <p>Samtliga elever får lära sig om båtbottnfärgs-problematiken och tillgängliga lösningar på dessa problem dvs giftfria alternativ till båtbottnfärger som till exempel borsttvätt, skrovskyddsdukar, båtliftar mfl. Eleverna får även lära sig att köra och driva en borsttvättstation. Vi delar gärna med oss av våra lärdomar.</p> <p>Marinbiologiska laborationer med forskningsfartyget Petsamo. Skolans elever får flera gånger under sin utbildning, ombord på forskningsfartyget Petsamo, lära sig att göra provtagningar i havsmiljön, både vattenprover och sedimentprover samt att analysera proverna. Detta ger eleverna både goda insikter om Östersjöns situation och metoder för att mäta/följa upp denna samt att skolan har en värdefull erfarenhetsbas att ”ösa ur”, både intellektuella/mjuka och statistiska data.</p> <p>Ökat engagemang och kraft för havsmiljön och Östersjön. Marina läroverket verkar i och för havsmiljön, med fokus på ett friskare Östersjön. ”I havsmiljön” dvs Marina läroverket ligger vid vattnet. Eleverna får undervisning på stränder, öar och till sjöss ombord på skolans båtar. ”För havsmiljön” dvs Marina läroverket älskar havet, vattnen, skärgården och speciellt Östersjön, och är medvetet om de utmaningar Östersjön står inför. Skolan samlar, utvecklar och sprider kunskap om problem och lösningar för Östersjön.</p> <p>För att förstärka arbetet för havsmiljön har skolan sedan våren 2021 inrättat en tjänst ”Projektledare Marin miljö”. Tjänsten bemannas av Odd Klofsten som har över 10 års erfarenhet av samarbete med beslutsfattare inom havsmiljöfrågor, på alla nivåer i Sverige (främst för utfasning av miljögifter/båtbottnfärger), från lokal/kommunal nivå, via vattenrelaterade organisationer/förbund mfl. till departements- och regeringsnivå.</p>
--	---

Marina läroverket vill gärna vara en samarbetspartner i kommunens arbete för en bättre vattenmiljö och vi välkomnar därför en fortsatt dialog även efter dessa svar och reflektioner kring Danderyds Vattenplan.
Så nu till mer konkreta återkopplingar och förslag:

1. När det gäller de miljöproblem som kommunen har valt att prioritera: övergödning, miljögifter samt översvämning, så kan skolan bäst bidra i arbetet med övergödning och miljögifter.
2. Ni skriver: ”*Aktivt delta i kommunöverskridande projekt som kan bidra till att främja vatten-kvaliteten i en eller flera recipienter inom kommunen*”. Skolan deltar gärna i detta arbete. Vi samarbetar redan med kommunerna som har gemensamma vatten med Danderyd, i frågan om giftiga bottenfärger.
3. Mikroplaster från bland annat fotbollsplaner nämns, men inte mikroplasterna i båtbottnfärger. Vi föreslår att ni tittar närmare på detta. Här en artikel i ämnet
<https://www.praktiskbatagande.se/nyheter/kartlaggning-visar-batbottenfarger-storre-miljobov-an-man-tidigare-anat>
4. Ni nämner att Havs och Vattenmyndigheten (HaV) rapporterar att ”*det tycks råda kunskapsbrist om alternativ till båtbottnfärger hos allt från båtägare, klubbar, tillsynspersonal till myndigheter*”. Skolan har stor kunskap och erfarenhet av dessa alternativa och giftfria metoder. Kunskaper som vi gärna delar med oss av.
5. Vi välkomnar och tycker det är klokt att Danderyd prioriterar de miljöåtgärder som ger störst effekt och uppströms åtgärder för att förhindra framtida utsläpp snarare än åtgärder i själva recipienterna. I linje med detta föreslår vi att Danderyd lägger mer resurser på att motivera/hjälpa båtägare att använda giftfria alternativ till båtbottnfärger än att fundera på en borsttvätts uppsamlingsbassängs täthet eller slamsugningsmetod. Uppsamlings-bassängens marginalnytta avseende minskning av giftläckage från båtbottnar (källan/uppströms) är i princip försumbar. Vi kan förklara varför.
6. Tyvärr hänvisar ni i till en ganska hindrande/missledande utredning från HaV:båtbottnvätt (borsttvätt) kan orsaka en lokalt betydande tillförsel av miljöfarliga ämnen till sin nära omgivning. Detta är en ”nedströmsfråga”. I båtbottnfärgsproblematisksammanhang är detta ett i princip försumbart problem som skapar osäkerhet och därmed bromsar anammandet av de giftfria alternativen till bottenfärg. Vi kan förklara och ge er argumenten för att ni inte längre behöver oroa er för denna utrednings slutsats. Låt oss fokusera på att ”stänga källan till problemet” dvs att vi båtägare använder giftig båtbottnfärg.
7. Kommunens hemsida och länkar (förslag i rött):
 - a. Dagvatten, <https://www.danderyd.se/bygga-bo-och-miljo/vatten-och-avlopp-i-danderyd/dagvatten/> Båtar
 - Undvik giftiga bottenfärger – använd i stället båtbottnvätt till exempel vid Stocksund.
 - Använd de anlagda tömningsstationerna vid Stocksund och vid Sportvägen i Sollentuna när du ska tömma septitanken.
 - Respektera körförbud och hastighetsgränser – kör sakta över grunda områden.
 - Lägg länk till www.batmiljo.se
 - b) Edsvikens vattensamverkan, <https://www.danderyd.se/bygga-bo-och-miljo/vatten-och-avlopp-i-danderyd/dagvatten/edsvikens->

	<p>vattensamverkan/ ▪Det saknas info/råd/uppmaning att undvika giftiga båtbottnfärger</p> <p>c) https://www.edsviken.se/ ▪bra film på startsidan ”Många bäckar små”. Finns även på YouTube ▪https://www.edsviken.se/vad-kan-du-gora/ • Här skulle det kunna stå något om att undvika giftiga bottenfärger</p> <p>▪www.edsviken.se/lankar/ • Här skulle det kunna ligga länkar till båtmiljöprojekt, t.ex; o www.batbottentvattenstocksund.se o www.batmiljo.se • Trasiga länkar att rätta: o Hållbara Hav är ett initiativ som arbetar för ett friskare Östersjön och för en hållbar utveckling i Östersjöregionen. o "Östersjön - vem bryr sig..." är en miljöutställning från initiativet Hållbara Hav som nu finns i en digital version.</p> <p>8. Apropå kostnader för miljöarbetet. Det behöver i princip inte ”kosta” något för båtägaren (eller kommunen) att byta giftiga bottenfärger mot giftfria alternativ. De pengar som idag går till giftig bottenfärg, och allt kopplat till den metoden, flyttas ju till biocidfria alternativ. Det kommunen skulle kunna ”investera i” är tydliga, helst uppströms, regelverk och informationskampanjer som motiverar/styr båtägarna till att lägga sina pengar på tvättbiljetter, skrovskyddsdukar, båtlift mm, inte bottenfärg.</p> <p>Vad många inte tar med i beräkningen när man jämför bottenmålning med giftfria alternativ är alla ”kostnader” metoden giftig bottenfärg för med sig: material till grundarbete, bottenfärg, arbete för påmålning, investeringar i tvättanläggningar som ska hantera gift som tvättas av på hösten, krankostnader, arbete och material för avtvättning på höst samt deponi av giftiga tvättrester. Slutar man bottenmåla försvinner nästan alla dessa kostnader. Vi kan berätta mer vid tillfälle.</p> <p>9. Sanering av båtskrov En annan kostnad/åtgärd i sammanhanget, som vi också dristar oss till att klassa som en nedströms-fråga, är mätning och sanering av båtskrov. Vi skulle vilja hävda att bara genom att en båtägare slutar att bottenmåla så stoppar hen omedelbart minst 90% av giftläckaget från sin båtbottn, för evigt. Ett år senare ytterligare 5-10% beroende på vad hen gör med den gamla bottenfärgen som sitter kvar. Visar mätningar att skrovet innehåller TBT anser vi att skrovet bör avgiftas. Låt oss diskutera denna fråga.</p> <p>Med hopp om ett framgångsrikt samarbete för Danderyds vatten.</p> <p>Vänliga hälsningar</p> <p>XX, VD XX, projektledare Marin miljö</p>
Kommentar	

<p>Marina läroverket</p>	<p>Marina läroverket påpekar att mikroplaster från bland annat fotbollsplaner nämns, men inte mikroplasterna i båtottenfärger.</p> <p><i>Svar Danderyds kommun: Danderyd tackar för synpunkter och korrigerar i dokumentet så detta redovisas i slutgiltigt förslag.</i></p> <p>Marina läroverket föreslår att Danderyd lägger mer resurser på att motivera/hjälpa båtägare att använda giffria alternativ till båtottenfärger än att fundera på en borsttvätts uppsamlingsbassängs täthet eller slamsugningsmetod.</p> <p><i>Svar Danderyds kommun: Danderyd tackar för informationen och tar med förslagen/informationen vidare i det fortsatta arbetet.</i></p> <p>Marina läroverket anser att i vattenplanen hänvisas det till en ganska hindrande/missledande utredning från HaV:båtottentvätt (borsttvätt) kan orsaka en lokalt betydande tillförsel av miljöfarliga ämnen till sin nära omgivning. Detta är en ”nedströmsfråga”. I båtottenfärgsproblematik-sammanhang är detta ett i princip försumbart problem som skapar osäkerhet och därmed bromsar anammandet av de giffria alternativen till bottenfärg.</p> <p><i>Svar Danderyds kommun: Tack för inkommen synpunkt och noterar det.</i></p> <p>Marina läroverket framhåller att kommunen skulle kunna ”investera i” är tydliga, helst uppströms, regelverk och informationskampanjer som motiverar/styr båtägarna till att lägga sina pengar på tvättbiljetter, skrovskyddsdukar, båtlift mm, inte bottenfärg.</p> <p><i>Svar Danderyds kommun: Danderyd tackar för informationen och tar med förslagen/informationen vidare i det fortsatta arbetet. Danderyds kommun tackar för remissvaret och hoppas också på fortsatt dialog, kunskapsutbyte och samarbete i vattenfrågor med Marina läroverket.</i></p>
<p>16. Käppala- förbundet</p>	<p>Dnr KF2021-176 Förslag till dagvattenplan för Danderyds kommun</p> <p>Käppalaförbundet har tagit del av förslag till rubricerad plan för Danderyds kommun och vill framföra följande;</p> <p>I tabell 3 anges kemisk status och MKN för kommunens recipienter. Tre kvalitetskrav är satta till 2016, stämmer årtalet?</p> <p>I ordlistan sist i dagvattenplanen så anges dimensionerande regn, men i vilken enhet?</p> <p>I bilaga 1 finns en bra ansvarsmatrix. Privata exploatörer som ska följa Plan- och bygglagen (2.4) så regleras exploateringsavtal i 6 kap §40 vad en byggherre eller fastighetsägare ska vidta eller finansiera för åtgärder för</p>

	<p>anläggande av anläggningar för vattenförsörjning och avlopp samt andra åtgärder. Åtgärderna ska vara nödvändiga för att detaljplanen ska kunna genomföras. <u>Förstärkning av befintlig dagvattenanläggning ingår</u> som en sådan åtgärd och kommunen bör ta detta i beaktande vid tecknande av nya exploateringsavtal. Detta får gärna framgå i matrisen.</p> <p>Förbundet har i övrigt inga synpunkter.</p> <p>Med vänliga hälsningar KÄPPALAFÖRBUNDET</p> <p>XX VA-strateg</p>
<p>Kommentar</p> <p>Käppalaförbundet</p>	<p>Käppalaförbundet skriver att i tabell 3 anges kemisk status och MKN för kommunens recipienter. Tre kvalitetskrav är satta till 2016, stämmer årtalet?</p> <p><i>Svar Danderyds kommun:</i> <i>Ja, den senaste, beslutande, statusen samt miljökvalitetsnormen har använts. I vissa fall finns arbetsmaterial framtaget senare men då detta är ett arbetsmaterial har kommunen valt att inte införa dessa utan endast förhålla sig till beslutad status och MKN.</i></p> <p>Käppalaförbundet skriver att i ordlistan sist i dagvattenplanen så anges dimensionerande regn, men i vilken enhet?</p> <p><i>Svar Danderyds kommun:</i> <i>Danderyd tackar för skarpsynthet i missad enhet och gör redaktionella korrigeringar och tillägg av att det är återkomsttid [år] det rör sig om i dagvattenplanen.</i></p> <p>Käppalaförbundet skriver att i bilaga 1 finns en bra ansvarsmatrix. Privata exploatörer som ska följa Plan- och bygglagen (2.4) så regleras exploateringsavtal i 6 kap §40 vad en byggherre eller fastighetsägare ska vidta eller finansiera för åtgärder för anläggande av anläggningar för vattenförsörjning och avlopp samt andra åtgärder. Åtgärderna ska vara nödvändiga för att detaljplanen ska kunna genomföras. <u>Förstärkning av befintlig dagvattenanläggning ingår</u> som en sådan åtgärd och kommunen bör ta detta i beaktande vid tecknande av nya exploateringsavtal. Detta får gärna framgå i matrisen.</p> <p><i>Svar Danderyds kommun:</i> <i>Danderyd tackar för informationen och tar med förslagen/informationen vidare i det fortsatta arbetet.</i></p>

Danderyds kommun

**Medverkande i arbetet med
samrådsredogörelsen**

Anna Lind, miljö- och samhällsplanerare (projektledare)
Jonas Qvarfordt, miljösamordnare (assisterande projektledare)
Anna Blomlöf, Bjerking AB
Gabriella Hjerpe, Bjerking AB